

Comœdia.

Juv. Sat. 2. V. 23.

Anno Dom. MDCCL

2110

Commodia

Adhuc in

scribitur

Lib. 2110

V I R O

Dignissimo Doctissimoque:

D^{no} T. T. M. D.

VERE OR nè Te demùm poeniteat, VIR EXIMIE, Tuæ nostri Opusculi nimiae laudis, quæ eousq; audaciæ, vel impudentiæ potiùs, me impulit, ut hoc, quale quale sit, TIBI TANTO VIRO offerre non hæsitaverim. Quamquàm haud scio an æquè Teipsum de tuo Candore & Benevolentia, fortassè nimia, accuses, qui nisi, postquam *hanc Comædiam* pervolveras, me de PATRONO dubitare non opus esse dixisses, hoc magis officiosum quàm gratum, aut Te aliquo modo dignum, munus, non accepisses. *Vestro* tamen, uti me maxime oportuit, *honor*i melius consultum providi, quàm ut *iste* per Nostra Ridicula vel minimè pateatur. *Nomen* enim *Vestrum* quamvis facile impetrassem, & nostrâ admodum interesse videbam, tamen expressum nolebam; Cum maluissem *Vestro Patrocinio* (aperto saltem) me privari, licet in incommodum planè cessisset meum, quàm isto concesso aliquâ ex parte de *Æstimatione* deminu-

Epistola Dedicatoria.

tum iri *Tuâ*. Quamquam non veritus fuisset
Nomen palam profiteri *Tuum*, nisi nôram quàm
Plurimos de re quacunq; solere temerarium ferre
judicium, nec eâ *trutinâ* quâ Tu, in Scriptis li-
brandis valere, nedum eâ mentis acie in ultimum
Operis institutum perspicere posse: Undè facile
prævidissem Tales de hujus *Comædiæ* pretio Te-
cum haud esse consensuros, cum ultra *Verba & La-
tinitatem* (quos tamen vel eatenus *huic* nihil ob-
jicere posse sperem) ad finem propositi usq; ne-
queant pervidere. Me maximè consolor de *Tuâ*
approbatione, quæ, si ex isto, quo præstas, prove-
nit *judicio*, non vereor quin quòd Te, de *Literis*
tam optimè meritum, & *Re Criticâ* tantoperè va-
lentem, *fautorem* habuit, alios itidem *Doctos &
Ingeniosos Viros* (de aliorum enim *judicio*, quale
fuerit, non sum sollicitus) *fautores* habebit. Non
statui, VIR ORNATISSIME, *Tua* de *RE MEDICA*, de
Universâ Doctrinâ, de *Republicâ*, de me plurima &
maxima narrare Merita, quæ omnia, qui Te nô-
rint optimè intelligunt. Verùm hoc unum à Te
rogare, ut audaciæ hujus *Cæpti*, qui hæc *Tibi* ob-
tulerim, pro *Tuo solito Candore* ignoscas.

Tui Observantissimus,

D. C.

PRÆFATIO.

Postquam impenderam aliquantulum temporis in hâc Comœdiâ scribendâ, quod certè non multum erat, & hortatu cujusdam Amici, Gravissimi, Doctissimiq; Viri, nec non de Republicâ optimè meriti, cui hujus Opusculi inspiciendi feceram copiam, in lucem edere statueram; meos Lectores, si quos fortè invenero, Præfatione saltèm aliquâ morandos necessarium duxi. Mirabuntur forsàn Nonnulli, quare, cùm ad scribendum mentem appulerim, non aliud serius & gravius Argumentum selegerim, & aliquid quod ad rem publicam magis emolumenti afferret, excogitaverim. Tales autem monitos velim, variis modis consulum iri posse reipublicæ, nec parum sæpissimè commodi huic ex Fabulis etiam jocosis accedere solere. Non est ut ad rem quàm jocularis sit, solummodò attendamus, aut ideo levem nulliusq; esse momenti, quòd risum provocârit existimemus; Verum eò liquidius quanti sit habenda, quò magis vitia temporum, clàm licèt, reprehendat, hâcq; ratione Virtuti amorem conciliet, ejusq; studium in majus promoveat, judicium non temerè ferenti constiterit. Alios fortassè infensos mihi habeam de hâc Comœdiâ, non adeò quòd hilaris componitur, quàm quòd ad aliquos præ aliis potissimùm spectare videatur. Quò melius igitur mihi caveam ab inimicis, quos, si qui
se se

Epistola Dedicatoria.

tum iri *Tuâ*. Quamquàm non veritus fuissẽm
Nomen palàm profiteri *Tuum*, nisi nôram quàm
Plurimos de re quacunq; solere temerarium ferre
judicium, nec eâ *trutinâ* quâ Tu, in Scriptis li-
brandis valere, nedum eâ mentis acie in ultimum
Operis institutum perspicere posse: Undè facile
prævidissẽm Tales de hujus *Comædiæ* pretio Te-
cum haud esse consensuros, cùm ultra *Verba* & *La-
tinitatem* (quos tamen vel eadem *huic* nihil ob-
jicere posse sperem) ad finem propositi usq; ne-
queant pervidere. Me maximè consolor de *Tuâ*
approbatione, quæ, si ex isto, quo præstas, prove-
nit *judicio*, non vereor quin quòd Te, de *Literis*
tam optimè meritum, & *Re Criticâ* tantoperè va-
lentem, *fautorem* habuit, alios itidem *Doctos* &
Ingeniosos Viros (de aliorum enim *judicio*, quale
fuerit, non sum sollicitus) *fautores* habebit. Non
statui, VIR ORNATISSIME, *Tua* de *RE MEDICA*, de
Universâ Doctrinâ, de *Republicâ*, de me plurima &
maxima narrare Merita, quæ omnia, qui Te nô-
rint optimè intelligunt. Verùm hoc unum à Te
rogare, ut audaciæ hujus *Cæpti*, qui hæc *Tibi* ob-
tulerim, pro *Tuo solito Candore* ignoscas.

Tui Observantissimus,

D. C.

PRÆFATIO.

Postquam impenderam aliquantulum temporis in hâc Comœdiâ scribendâ, quod certè non multum erat, & hortatus cujusdam Amici, Gravissimi, Doctissimiq; Viri, nec non de Republicâ optimè meriti, cui hujus Opusculi inspicendi feceram copiam, in lucem edere statueram; meos Lectores, siquos fortè invenero, Præfatione saltèm aliquâ morandos necessarium duxi. Mirabuntur forsan Nonnulli, quare, cùm ad scribendum mentem appulerim, non aliud serius & gravius Argumentum selegerim, & aliquid quod ad rem publicam magis emolumenti afferret, excogitaverim. Tales autem monitos velim, variis modis consultum iri posse reipublicæ, nec parum sæpius commodi huic ex Fabulis etiam jocosis accedere solere. Non est ut ad rem quàm jocularis sit, solummodò attendamus, aut ideo levem nulliusq; esse momenti, quòd risum provocârit existimemus; Verum eò liquidius quanti sit habenda, quò magis vitia temporum, clàm licèt, reprehendat, hâcq; ratione Virtuti amorem conciliet, ejusq; studium in majus promoveat, judicium non temerè ferenti constiterit. Alios fortassè infensos mihi habeam de hâc Comœdiâ, non adeò quòd hilaris componitur, quàm quòd ad aliquos præ aliis potissimum spectare videatur. Quò melius igitur mihi caveam ab inimicis, quos, siqui sese

P R Æ F A T I O.

fese hîc notatos suspicentur, facile mihi concitem, Unumquemq; nè mihi quid succenseat rogo, cùm neminem à me læsum iri studuerim. Verùm si quis suam Imaginem hîc vivis coloribus delineatam agnoverit, non est quod mihi irascatur de eo quod fecerim insciens; verùm sibi potius totus displiceat, cùm, ut pingi potest, sibi ipsi omninò referendum fateatur oportet: Licet, ut ingenuè fatear, quàm paucissima occurrunt quæ alicui sint suspectui, aut quæ in pejorem partem rapiantur; nisi aliquis forsan inveniatur, qui se malè consciùm esse alicujus istorum vitiorum noverit, quæ hîc clàm acriter perstrinximus; Qui tamen quod factum est, immeritò stomachabitur, cùm non tam à nobis quàm à seipso agetur reus: Sed huc hætenus.

Cùm aliquot in unoquoq; Opere Leges præter Stylum & Methodum necessariò sunt animadvertendæ, ut rerum Statui & temporum convenient quæ scribis; Ut Virtutes quas sedulò effers non sint reverà aliæ atq; prædicas; nec Laudibus utiquam minores; ut Vicia, quæ in odium vocas, & eliminanda censes non sint alius temporis atque loci; Ut deniq; quæ narres non superent fidem, aut ad impossibile, quinimò nè ad non-verisimile aliquâ de ratione accedant: Quarum singularum nisi optimè memineris, totum Opus, utcunq; aliàs concinnum & elegans, vitiaveris, & veluti mutilatum reliqueris; Nè cum his Legibus nostra Scripta aliquo modo pugnent, videndum est. Quod verò attinet ad rerum

&

P R Æ F A T I O.

& temporum circumstantias, ut de his vereamur nè nostra Comœdia non cum iis aptè conveniat, minimè opus fuerit, cum nihil discrepat hujus Scripti Naturæ ut alicujus sit temporis aut loci, imò haud scio an necessario competit. Quod magis miror Authorem Cleophili Comœdiæ adeò laborasse de Personâ & Subjecto, ut cum istam tum hoc è medio arcessitum ire nil dubitaverit. Sed de istâ Comœdia posthàc, si visum nobis fuerit, dicemus. Ad reliquas Leges, quas modò annotavimus, quod attinet, in istarum præcipuam primo aspectu peccasse videmur. Quippe licet neutiquam requiritur ut Comœdia supponat rem veram; procedat tamen de re saltem possibili omninò est necessarium: Unde meritò in dubium vocari potest an non nos de Simonis & Gelotæ educatione, prout eam exposuimus, maximè laboremus. Scrupulus enim alicui facile injici possit quomodò isti duo Cognati, cum & eorum Parentes Mercatorq; cujus curæ parvuli commissi sunt, è vita decesserint antequam ad Athenas cum reliquis Nautis navim appulerint, ut liberè educati essent, assequerentur; maximè, cum horum Cognati apud Andrum ex hoc, quod accidit, infortunio, de iis postea nihil certi accepissent, undè nec rem ex patrimonio illis relicto, quâ Curatoribus & Ludimagistris satisfacerent, iis subministrarent. Hinc est quòd horum Institutio mirificæ cuidam fortunæ tota accepta referenda videtur. Quod cum vix sit possibile, tum ut hujusmodi quid suppositum ire-

mus,

P R Æ F A T I O.

mus, absurdissimum foret. Nihil enim turpius est, nec minus consilii videtur, quam ut res tanti momenti casui, nescio cuidam, fortuito committeretur: Sed ex hoc, quantumcunq; sit, difficultatis facile videmus quomodo nos, nè arguamur inconsultæ temeritatis, expediamus. Utriusq; horum puerulorum Parentes fortunâ uti benignissimâ, largâsq; admodum assequi facultates in Argumento consultò posuimus, cujus rei, si quis benè meminerit, non tantum adeò super istorum educatione difficultatis moveri posse putârit. Quidni enim nobis facile concedatur verisimile admodum esse Parentes Andrios, cùm Mercatori suos Filios commiserunt, unâ quoq; multum pecuniæ commisisse, quæ in aliquod saltem tempus, etiam in aliquot annos ad victum sibi & Institutionem Liberrimam præstandam, abundè suffecisset? Quidni ulterius hos parvulos ad adultam tandem ætatem perventos, cùm felici ingenio præditi uterq; Liberalibus Artibus multum profecissent, pro merito, uti fit, aliquem nactos fuisse gradum, undè sibi postea rem, prout opus foret, suppeditassent, supponamus? Hoc si nobis modò concessum habeamus, (& certè non tanti est ut non facile à quopiam æquo impetretur) difficultas feliciter expeditur. In hac re nihil immorati fuisset, cùm de his duobus tanquam adultæ ætatis Viris nostra agit Comœdia, nisi, nè Critonis narratio (quem in Ultimo Actu introduximus, tanquam nuperrimè ab Andro Athenas ventum
de

P R Æ F A T I O.

de Simone & Gelotâ Cognatis sciscitatum) dum Affinitatem ignotam exponit, mirúmque adeò in modum educatos invenit, fidem ægrè apud alios faceret, veriti essemus. Cum verò ex paucis Postulatis res quomodò optimè fieri potuit modò edocuimus, ut de hâc porrò simus solliciti non opus est. Restat ut de Stylo pauca dicamus. Quemnam ex Comicis Poëtis potissimùm imitati sumus, nemo in eorum Scriptis vel mediocritèr versatus non nôrit. Terentium cæteris omnibus, sive Naturam, sive Artem, sive deniq; Elegantiam requiras, semper anteponendum esse censuimus. Nec audiendus est Scaliger qui Plautum huic prætulit, dum illum Comicum, hunc tantùm Locutorem pronunciavit. Quis enim dum hunc attentè legerit non in eo summum & urbanitatis & festivitatis præ altero artificium vel invitum agnoverit. Non mirum autem si Scaliger judicium nimis severum de hoc Comitorum Elegantissimo tulerit, cum non veritus fuerit Horatium, Poëtam certè accuratissimum, cuiusq; Scripta omnes usq; Docti Viri Limatissima esse agnoverunt, suæ nihilominus Censuræ subicere, & quæ litura severissima coercuerat, ea ulterius, quod nemo unquam cogitare ausus fuerit, coercitum ire. Sed ut ad Nostrum redeamus. Tanta in Terentianis Scriptis occurrit ubiq; elegantia, ut cum Poëtam imitari velis, & videaris tibi jam ejus Stylum accuratè affecutum esse; nisi tamen te nimium amaveris, te vel excidisse spe, etiam dum

P R Æ F A T I O.

hòc speres, & te magis hunc imitari voluisse quàm reipsâ imitatum jam esse, lubentèr fateberis. Quàm propè Nostra Scripta ad hujus Stylum accedant (si modò omninò accedant) aliorum sit judicium, cùm nos quantumcunq; in hoc insudavimus, nobis tamen nihil sumere audemus. Verùm ut institutum nostrum prosequamur, & quod suprâ diximus de Cleophilo Comœdiâ, quæ non ità olim in lucem prodiit, pauca animadvertamus; quod eò magis faciemus, quia quanto ubiq; cum plausu & favore accepta fuit vidimus; Et certè utcunq; istius Stylus non malè se habet, non tamen ità accuratè ordini ibi consulitur, ut non habeamus quæ ejus Authori vitio vertamus. Quis enim non vidit istius Comœdiæ Scenas malè ubiq; connecti, etiam non rarò introduci Personas, quæ cur introducantur, ratio nulla est. Incuriæ porrò nimix incusandus est Author, qui Lachetem modò semel (Cleophili licèt Patrem cuiq; non minimam Partem impertitam oportuit) Phædrámq; modò ter, quaterve ad summum (quem tamen Phædonis & Sceptili intimum posuit Sodalem, eorúmque consilii tertium) in Scenam produxit. Ulteriùs est quod miremur Authorem tam fatuum & nullius consilii Cleophilum (quamvis liberè educum) exhibuisse, ut etiam futili Servo rem suam gerendam prorsus commiserit; Licet hoc forsàn de industriâ fecit Poëta, eò magis, ut in ineptulum juvenem, qui præ se tulerat speciem Sapientiæ, & suam Doctrinam propalàm venditaverat, tan-

P R Æ F A T I O.

tanquàm ad omnem rationem & communem sensum perditum illufisset. Occurrunt item & Mendæ in istâ Comœdiâ non pauca, quas tamen magis Typographi incuriæ quàm Authoris inscitia tribuendas putamus. Haud ignari sumus nos alicui, hæc apertè adeò reprehendendo, molestè facturos, qui nobis hâc de re infensus par forsan referre studuerit; quod si fecerit, in nostris Scriptis similes deprehensurum esse Mendas, fortasse etiam majores non negamus. Sed ut ad finem tandem festinemus. Non instituimus Comici Carminis Naturam hîc explicatum ire; Cùm enim Præfationis breuitas non siverit, tum nec operæ pretium fore existimamus, licet sivisset: Qui enim multum temporis in Comicis Poëtis legendis expenderunt, eorûmq; Carminum Leges investigandas sedulò curârunt, iis hoc genus Poëseos ire expositum cùm supervacaneum tùm non minùs ridiculum foret: Qui verò has Leges nondum sunt perscrutati, nedum nunc opinor solliciti fuerint de hujusmodi scientiâ, aut in rem suam adeò fore putârint, licet intellexissent. Quamvis, si in animum induxerint sibi utiliùs fore hæc omnia ad amussim callere, eò ut faciliùs & meliùs Poëtæ mentem assequantur; eos malimus ad Doctiores remittere, qui copiosè de hâc re egerunt, & quibus per tempus plenè & accuratè omnia exponere licuit, quod nobis nec per tempus nec locum licet.

Fabulæ Interlocutores.

Simo, senex, à *Simo* naso nominatus.

Gelota, à γέλως, risus.

Phileris, ἀπὸ τῆ φιλεῖν τιὺ εἶν, à lite amandâ.

Cormocopus, ἀπὸ τῆ κοπεῖν τὸν κορμόν, à secando caudicem.

Chrysophila, ἀπὸ τῆ φιλεῖν τὸν χρυσόν, ab amore pecuniæ.

Pythias. Ancilla ; quasi πυθομένη, percontatrix.

Parmeno, Servus *Simonis*, ἀπὸ τῶ δεσπότη μένων, apud domi-
num manens.

Davus. *Gelotæ* Servus, à patriâ.

Pamphilus, à τὸ πᾶν, & φίλος, omnium amicus.

Crito, à κριτής judex.

Sequentium modò fit mentio.

Antipho, ab ἀντὶ & φαίνομαι, contra apparens.

Geta, Servus, Gentile nomen.

Scirtus, ἀπὸ τῆ σκιεῖν, à saltando.

Dromo, ἀπὸ τῆ δρόμος, à cursu.

Demipho, quasi τῆ δῆμιος.

ARGUMENTUM.

Simo & *Gelota* Consobrini sunt *Andrii*: Horum Parentes cum re familiari abundant, & habent undè hos suos Filios liberaliter educant, *Athenas* mittendos, adhuc puerulos, statuunt, ibi ut Ingenuis Artibus imbuantur: Nam omne Doctrinæ genus, magis *Athenis*, quàm aliis *Græciæ* Civitatibus florebat. Quid opus est verbis? Mittunt: Mercatori cuidam *Atheniensi*, qui tum forsan apud *Andrum* Insulam appulerat, qui cum in nave vehantur, committentes. Verum, heu! Malo quodam fato, paulo post quàm Mare ingressi sunt, utriusq; Parentes gravi Morbo correpti, moriuntur; Nec non & ipse Mercator, cui traduntur, antequàm ad *Athenas* navim appulerat, è vita decedit: Hinc oritur horum generis ignoratio. Nam postquam commissi sunt Nautis, quomodò expositi sunt littori ignotum est: Exponuntur tamen, & *Athenis* simul educuntur. Fuerunt autem inter hos, vel à juventute usq; lites & dissentiones. Cum neuter enim horum formam Corporis habuit: *Simo* tamen fuit deformior; cui *Gelota*, jocularis naturâ comparatus, molestus esse semper studebat, dum aliis illum ridendum propinârit. Hoc cum sæpè fecerat juvenis, ad adultam ætatem attingens, fecit uberius: Nam fortè unà cum *Simone*, quodam die, per forum incedens, in cujusdam Opificis Officinam injiciens oculos, advertit ibi stipitem eâ arte fabricatum, ut ad *Simonis* faciem videbatur admodum alludere. Persusus gaudio hanc sibi oblatam esse occasionem illius deridendi, continuo rem indicat. Statim confluit turba: Quid istuc tumulti est, rogat? Rem prodit *Gelota*. Populus indè ridere, & *Simoni* togam vellere. Ille se subducit Demum, admodum

ARGUMENTUM.

modum iratus de hac sibi factâ contumeliâ. Nè autem *Gelota* quid hac in re ulterius intenderit, illicò mittit *Parmenonem* ad hunc stipitem emendum: Verùm *Gelota*, quid statuit, sciens, hac in re illum prævenit. Indè nova Litigatio: Rursus enim ludificatur *Simonem* publicè, stipitem palàm proferens. Magis quàm priùs *Simo* irâ affectus, *Gelotam* in jus continuò vocare statuit. Quod cùm audit *Vicinus* quidam *Pamphilus*, mox eum aggreditur, & de sententiâ deducere conatur: Adit etiam *Gelotam*, contumelias mittere suadens; qui cùm amicitiam inter eos propemodum ratam fecerat, *Athenas* venit *Crito* & *Consobrinos* esse docet. Hinc de improvviso datâ lætitiâ, pro litibus inter eos maximus amor conciliatur.

PERIO.

PERIOCA.

Simo & Gelota Consobrini sunt Andrii.
Quibus cùm ignota est inter se cognatio,
Athenis exercent lites acerrimas;
(Illuc enim ambo perducti sunt parvoli.)
Naturæ amabilis vicinus *Pamphilus*
Dirimere hæc jurgia dat operam sedulò,
Nondum cognatos illos esse intelligens,
Quàm *Crito* ab *Andro* veniens *Athenas*, docet
Genere esse proximos. Hinc litigatio
Cessat, & datur lætitia ingens ac amor.

PRO.

PROLOGUS.

SI quis adest hodiè cui risus arriserit
Votis, & cui maximè animo fuerint joci,
Quem juverit audire litiganteis Senes,
Et Servos impigros adjuvanteis heros
Advortere ; hunc nostra delectârit Fabula.
Verumtamen, nè leneis aures cujuspîam
Semper audiendo lites & jurgia,
Tædia traxerint, & ingratas molestias ;
Diversa res agitur ; Natura multiplex
Exhibetur, cujûsmodi varietas placuerit.
Adeste nunc igitur æquo animo singuli :
Vos imprimis, qui jocularitè afficimini,
Quis naturâ rigidi, & fronte tetrici
Senes (nescientes ferre contumelias)
Quùm ab aliis afficiuntur molestiis,
Volute est ; explete animum hujûsmodi jocis.
Vos, quibus ingenium honestum & candidum
Magis placet, hoc quoq; intueri licet.
Sed, nè Argumento longiori fiet opus,
Primo, qui prodierit, Seni attendite :
Ille, res tota ut se habet, paucis docuerit.

SIMO,

(1)

SIMO, Comoedia.

Actus I. Scena I.

GELOTA.

Æ DEPOL nunquam quid mihi animo arridet magis,
Nec magis volupe est, quàm cùm rideam homines
leves :

Quod hodiè, luculentè ut facerem, mihi
Contigit ex sententiâ. Certè volveram
Multa cum animo priù', quâ ratione istunc darem
Stultum Simonem subsannandum populariter.

Antè verò nunquam facultas par fuit,
Nec tempus magis idoneum, quàm nunc se obtulit :
Nam nos duo unâ incedenteis per oppidum,

C

Unam

Unam transimus plateam, mox item & alteram :
 Dein, appropinquamus ad forum, quod ingredi
 Continuò incipimus : Ibi fortè inter cætera,
 Dum injicio oculos in Officinam Opificis
 Cujusdam, quæ nobis ex advorso erat sita,
 Adverto Stipitem eâ arte & manu exculptum, eum
 Ipsum ut Simonem esse quispiam juraverit,
 Singula eò ad amussim in utroq; convenerint :
 Nasi obtunsi, compressæ Nares, calvi vertex,
 Ora contorta, omnia paria & conformia.
 Hunc ut adspicio, intus perfusus gaudio,
 Evenisse adeò ex animo opportunè omnia,
 Occasionem, locum, &, quod primum est, Diem :
 (Nam hîc forsan undiq; se populus conferunt
 Ad forum, emundi & vendendi gratiâ.)
 Innuo homini, rêmq; indigitans; En! vides?
 Antequàm verbum ulterius, clamare illicò
 Homo; Quid tibi vis, quid mihi istanc innuis,
 Scelus? Dein, prorsus adactus ad insaniam,
 Non ad iram modò, gravitèr execrarier;
 Dii, Deæq; omnes Superi, Inferi te perduint
 Cum istis, quîs usque me afficis, contumeliis;
 Ut facilè quivis victum conscientiâ
 Hominem, satîs imaginem agnoscere senserit.
 Populus primò mirarier hæc audiens:
 Quid istuc turbæ est? Rogat. Re postquam, ut se habet,
 Acceptâ, univorsus undiquaq; exoritur
 Clamor. Statim alii ad Spectaculum concurrere.
 Novus indè risus. Unus & item alter togam
 Vellere. Simo, Simo, alii, agnosce imaginem.
 Ego, pol plus quàm cupio joci & risûs fero,
 Dum video his oculis tam pulchrum Spectaculum,
 Simonem senem turbâ conclusum undiq;

Hunc

Hunc furentem dum nequit hoc perferre opprobrium,
 Contrà, illam cachinnos edentem elatissimos.
 Se subducere tandem incipit ridiculum caput,
 Et quantum quit, in pedes conferre se domum.
 Credo ibi nunc se consolatur de nupero
 Infortunio, graviter succensens mihi
 Tamen, eum qui ludibrio aliis dederim :
 Mî verò, qui hoc fecerim nil placet magis.
 Est etiam herclè quod voluptatem novam duit,
 Id qui inveni quod delectetur indies.
 Nam si fortè fiat, ut hæc res, gesta tam
 Lepidè, memoriâ excesserit pro brevi ;
 (Quod tamen fieri potesse vix crediderim.)
 Officinam instanc quoties pæteriero ;
 (Quod indies fit) in mentem redierit recéns.
 At at, Eccum eum prodeuntem. Res nupera,
 Credo, torquet hominem, tam tristis visus est.
 Huc me conferam ut audiam & irrideam.

Actus I. Scena II.

SIMO, GELOTA.

I Psen' autem ut perferam tam apertam injuriam,
 Quâ nulla fieri possit gravior ? Mî satius est
 Mori. Non tantum me irrisit ille improbus ;
 At istuc in ore populi, in medio foro,
 Circumstante turbâ. G. Ha, ha, he. S. ô inauditum prius
 Scelus ! Méne ut Stripiti adsimulârit ? Malum !
 G. Nam certè cum curvo naso sis simillimus.
 S. Si non hæc est contumelia, quæ est, obsecro,

Contumelia? Siccine nobis mortalibus
Dabitur vitio, si quid peccarit leve
Natura? Quod non nostrâ culpâ evenerit,
Id immerentibus objicietur crimini?

G. Hui! Meritum hominis! Prædicanda dignitas!

S. Iniquom hominum ingenium! Pravom judicium!

G. At qui te nôrint, non ita iniquom dixerint.

S. *Quod quis per incuriam aut inertiam sibi*

Ingerit incommodi, id rectè illi datur

Vitio, & meritò ducitur opprobrio,

Quod non arcet, cum potest, quod patitur mali:

Qui verò malis, quæ imponit necessitas,

Laborat, illi hæc tribuuntur injuriâ,

Utpote qui volens hæc nequaquam sibi attrahit,

Nec potis est, quod fit, obstare quò fiat minús.

G. Mirum! Si non elegantèr homo istæc omnia!

S. Sicce res habet mecum scilicet. G. Quæ scilicet?

S. Corporis & voltûs forma, quæ aliis, fateor mihi

Non contigit; nec hoc fateri me pudet.

G. Num unquam quicquam te pudet, impudentissime?

S. Nam non est hoc nostrum, sed Naturæ vitium,

Proptereâq; convitiatum mi nec oportuit:

Ille convitiatus est nihilominus: parum

Quod miror, cùm sic comparantur tempora,

Quidquid ut irrideant quod perfectum est minús.

G. Qualia sunt tua omnia, Mores, Forma, Indoles.

S. *Quisq; lynceis oculis præditus inspicit*

Aliorum in vitia; quàm sua, nil videt minús.

G. At non adeò opu' est lynceis oculis fieri

Præditus, tua qui vitia deprehenderit.

S. Quod si non mihi concessum evatur formæ Bona;

(Quæ id sibi nomen minimè merentur tamen:

Nam quid, Dii boni, magis constat mutabile?

Quæ

Quæ, ætas, metus, morbus, mille obruunt deniq;
Casus,) Ast ea quæ reverà dicuntur Bona,
Mentis internæ dotes tribuuntur fusiús.

G. Audi autem, si non homo hominum inertissimus
Ingenium prædicat suum! S. Hæ sunt quîs fretus,
Hominem istunc ignavom Gelotam spreverim,
Qui nihil ausus est hîc periculum facere;
Cum satis nôrit quantus hîc siem: At insciè,
Ut ut stultu'st, mî objicit ea, quæ nullatenùs
In nostrâ potestate, ut corrigantur, sient.

Tanta habetur cæcitas ignorantiae!

G. Vix herclè me contineam quin continuo
Erumpam, ac adoriar de improvisò hominem,
Ut ostendam quis hodiè ingenio præstet magis:
Sed melius me reprimam, & sinam ineptissimum,
Stultitiam suam inanibus verbis prodere.

S. Honores venentur alii, exoptent opes,
Formam desiderent, vana istæc sibi habeant:

Mihi præ cæteris placet sapientia:

Hîc súdo totus, & do operam navitér.

At, nè quis putet me hæc dicere, quòd pecuniæ

Indigeo, populiq; favore non affectu' sum;

Istius forsan plus quàm cupio sim fluens.

Siquidem & honor magni est, assequor ego hunc quoque.

G. Hui! hominis honor! S. Neutrum verò horum expeto,

Quæ volgus hominum primo ponunt in loco;

Rejicio verò, & quod victui & amictui

Superest, id tanquàm superfluum, respuo.

G. si quis non nôrit hominem, liberalem eum

Putet, avaritiâ cum nemo laborat magis.

S. Non voco hæc propria, quæ neq; ad punctum temporis

Quis sibi certa habeat: Verùm ea solummodo,

Quæ nullis mutationibu' sint obnoxia,

Cujus-

Contumelia? Siccine nobis mortalibus

Dabitur vitio, si quid peccarit leve

Natura? Quod non nostrâ culpâ evenerit,

Id immerentibus objicietur crimini?

G. Hui! Meritum hominis! Prædicanda dignitas!

S. Iniquom hominum ingenium! Pravom judicium!

G. At qui te nôrint, non ita iniquom dixerint.

S. *Quod quis per incuriam aut inertiam sibi*

Ingerit incommodi, id rectè illi datur

Vitio, & meritò ducitur opprobrio,

Quod non arcet, cum potest, quod patitur mali:

Qui verò malis, quæ imponit necessitas,

Laborat, illi hæc tribuuntur injuriâ,

Utpote qui volens hæc nequaquam sibi attrahit,

Nec potis est, quod sit, obstare quò fiat minús.

G. Mirum! Si non elegantèr homo istæc omnia!

S. Sicce res habet mecum scilicet. G. *Quî scilicet?*

S. Corporis & voltûs forma, quæ aliis, fateor mihi

Non contigit; nec hoc fateri me pudet.

G. Num unquam quicquam te pudet, impudentissime?

S. Nam non est hoc nostrum, sed Naturæ vitium,

Proptereâq; convitiatum mî nec oportuit:

Ille convitiatus est nihilominus: parum

Quod miror, cum sic comparantur tempora,

Quidquid ut irrideant quod perfectum est minús.

G. Qualia sunt tua omnia, Mores, Forma, Indoles.

S. *Quisq; lynceis oculis præditus inspicit*

Aliorum in vitia; quàm sua, nil videt minús.

G. At non adeò opu' est lynceis oculis fiet

Præditus, tua qui vitia deprehenderit.

S. Quod si non mihi concessum euatur formæ Bona;

(Quæ id sibi nomen minimè merentur tamen:

Nam quid, Dii boni, magis constat mutabile?

Quæ

Quæ, ætas, metus, morbus, mille obruunt deniq;
Casus,) Ast ea quæ reverà dicuntur Bona,
Mentis internæ dotes tribuuntur fusiùs.

G. Audi autem, si non homo hominum inertissimus
Ingenium prædicat suum! S. Hæ sunt quîs fretus,
Hominem istunc ignavom Gelotam spreverim,
Qui nihil ausus est hîc periculum facere;
Cum satîs nôrit quantus hîc siem: At insciè,
Ut ut stultu'st, mî objicit ea, quæ nullatenùs
In nostrâ potestate, ut corrigantur, sient.

Tanta habetur cæcitas ignorantiae!

G. Vix herclè me contineam quin continuo
Erumpam, ac adoriar de improvisò hominem,
Ut ostendam quis hodiè ingenio præstet magis:
Sed melius me reprimam, & sinam ineptissimum,
Stultitiam suam inanibus verbis prodere.

S. Honores venentur alii, exoptent opes,
Formam desiderent, vana istæc sibi habeant:

Mihi præ cæteris placet sapientia:

Hîc sudo totus, & do operam navitér.

At, nè quis putet me hæc dicere, quòd pecuniæ

Indigeo, populiq; favore non affectu' sum;

Istius forsan plus quàm cupio sim fluens.

Siquidem & honor magni est, assequor ego hunc quoque.

G. Hui! hominis honor! S. Neutrum verò horum expeto,

Quæ volgus hominum primo ponunt in loco;

Rejicio verò, & quod victui & amictui

Supereft, id tanquàm superfluum, respuo.

G. si quis non nôrit hominem, liberalem eum

Putet, avaritiâ cum nemo laborat magis.

S. Non voco hæc propria, quæ neq; ad punctum temporis

Quis sibi certa habeat: Verùm ea solummodo,

Quæ nullis mutationibu' sint obnoxia,

Cujus-

Cujusmodi sunt, quas ipse colo, literæ :

Has qui assequitur, (& certè jam assequutu'sum,)

Nec Ætas, nec Morbus, nec Fors auferit deniq;

G. Nunquam ædepol vidi quid risu dignius,

Quàm, ut qui comparatus est stultissimus,

Suam nil minùs prædicarit sapientiam.

S. Miror autem nunc istum iniquom Gelotam

Formam mi vitio dedisse, ut comptam minùs,

Cùm is ipsus certè hîc nequaquam excellit magis.

Credo, oblitus est sui tumidi dorsi, mihi

Cùm curvum nasum contumeliosè objecerit.

G. Ha, ha, he ; Venitne istuc tandem in mentem tibi?

S. Pol oppidò redigitur hoc in memoriam mihi :

Hercle vix id memineram quod rei est caput.

G. Hercle ego bene memineram **LIGNEUM CAPUT.**

S. Nunc istunc pravom, si in posterum vel sensero ; —

Sed quid opus est verbis? G. At si non te in posterum

Cum istis verbis, & factis, ignavissume ;

Sed quid opu' sit verbis? S. Jam, Parmeno ubi fiet,

Quæram, ut quid in hac re velim faciat, sciat.

Certè enim novi istunc sceleratissimum

Manibus, pedibusq; obnixè aggressurum omnia,

Et hanc rem palàm facturum protinùs, sibi

Non adeò ut placeat, quàm molestum ut faciat mihi.

G. Et certè faciet. S. Maturè ergò consulere

Oporter, & providere huic futuro malo ;

Nè, si non continuò aggrediar, præveniat

Me iste malo studio : Sicq; ego ludibrium duim.

G. Sic verò statuis facere? At præripiam tibi

Istud consilii, &, quod times, pro certo feres.

Actus II. Scena I.

CORMOCOPUS.

HErclè vix dici potest quantum hoc me dolet.
 Ipse quot invitus tumultus concitaverim!
 Quantumq; ex nostrâ arte ortum est discordiæ!
 Certè nil mî istiusmodi proposueram,
 Quandò olim istòc fabricando insudaverim;
 Nil præter laboris pretium volveram:
 Id autem assequier sperâram: Verùm, hei mihi!
 Quantum, vereor, exhinc incommodi evenerit.
 Nè enim offuscetur Simonis gloria est timor,
 Nèq; etiam in summum contemptum hominum venerit.
En! quàm sæpè mortales proponenteis sibi
Meliora, votis quæ adversa sunt, ferunt.
 Id veruntamen unum mihi accedit solatio
 Ex hoc, quod contigit, mali; quòd feci insciens,
 Nulli uspiam homini quidquam meditans injuriæ.
 Si quid ergo peccavi; certè id arte, non
 Voluntate peccavi, qui nihil ejusmodi
 Mecum intenderam. *Et non quod fortè accidit, id*
Culpæ, sed quod sponte fit, æquum est imputarier.
 Jam, cùm quod mali contigit, non quit corrigi
 Arte, nec curâ impediri quò fiat minus;
 Nè tamen in majus serpsit, quod, si modò
 Maturè videatur, obstetur, cautio erit.
 At at ecce hujus mali caput! Ludos qui alterum
 Fecit, me, nisi fugero, multò magis faciet.

Actus II.

Actus II. Scena II.

GELOTA, DAVUS, PHILERIS.

G. Hoc lepidum est consilium, mecastor : sic volo.
D. Dave, adesdum. **D.** Expecto quid velis. **G.** Protinus
 Festina ad Cormocopum. Nôstin' hominem ?
D. Vis, opinor, lignatorem istum, qui ad forum
 Habitat. **G.** Istunc ipsum. **D.** Novi, tanquam te, here.
 Sed quid ego ad eum ? **G.** Hem, accipe hanc pecuniam.
D. Pecuniam ! Quid autem cum istâc ? Istin' eam ?
G. Tenes : Sed mutuò reddat stipitem istunc roga,
 Quem nuper sculpsit. **D.** Quem ? **G.** Quem in officinâ hodiè
 Vidi, homo ipse intelligit. **D.** At si non intelligit,
 Quî innuam ? **G.** Os contortum, pressæ nares, labia
 Pendentia, oculi lusciosi : Nunc Scis ? **D.** Scio.
G. Abi, & redi quamprimùm poteris. **D.** Faciam ut jubes.
G. Sed videon' Philerin ? Herclè nemo est omnium,
 Quem vellem magi. Salve, Phileri. **P.** Et tu, Gelota : Sed
 Cedò quid est quòd tam hilaris mihi nunc visus es ?
G. Certè non nullâ de causâ, Phileri : Nam cùm ita
 Naturâ comparatus sum, oblectet ut admodùm,
 Si quando sit facultas ridendi homines leves ;
 Tum nuper abundè hoc ut facerem, contigit.
P. Quid istuc est risûs, cedò ? **G.** Dicam tibi.
 Nôstin' vicinum Simonem ? **P.** Quidni noverim ?
G. Fortè ego secum hodiè incedens unâ per forum ;
 (Nam sæpè istunc adjungo mihi, risûs copiam
 Nactus) dum nil istiusmodi cogito,
 Quod postea contigit, inopinanti mihi
 Stipes objicitur eo artificio & manu

Fabricatus,

Fabricatus, ut nunquam quid tam par pari fiet,
Quàm istic in omnibus ad Simonem alluserit.

P. Quid ais? G. Nunquam quid est inventum discrepans,
In utrôq; adeò quæq; similia. P. Nonné tu?

C. Nonné, rogas? Ego ridendo, ille exclamando, dum
Queritur injuriam, usq; ambo defessi sumus.

P. Hercle nunquam audivi quid lepidum fieri magis.

G. At quò magi' hoc dicas, Phileri; turba confluit:

In Simonem unum conversi sunt oculi omnium.

Mecum unà rident hominem usq; ad molestiam.

P. Credo; sed quo pacto homo ex tumultu hoc se expedit?

G. Id verò dicturu' fui. Furtim subducere

Se primò quærit: Dein, cùm non sit potis obsequi

Animo, intuite turbâ, protinus in pedes,

Quantum quit, se conjicit, & continuò domum

Petit. P. Pulcherrimum mecastor spectaculum!

G. Id magi' dixisses, Phileri, si audisses post eum

Clamantem turbam. P. Id verò herclè: Sed quî cedò

Fert homo hanc contumeliam? G. Succenset mihi

Graviter, multa de nostrâ injuriâ querens.

Nè in posterum verò ludibrio aliis fiet,

Astutus & providus homo (quippè est providus

Dum semel in vitâ sibi & famæ consulat)

Statuit ad Cormocopum mittere; (id enim

Artificis est nomen.) P. Ipse homo est? Novi probè.

G. Et ab eo stipitem, ut vendat, impetrarier,

Nè quid ego in futurum plus comminiscar joci.

P. At— G. Novi quid vis: Illum ut præveniam.

P. Istuc ipsum moneo. G. At monito istòc nil opu' est,

Phileri: Nam certè curavi ut factum fiet.

P. Ain' autem? G. Et illi eripui bolum è faucibus,

Dum lepidum consilium maturaverim.

P. Pol nunquam vidi melius consilium, aut prius.

G. Davum enim ego præmissum cum pecuniâ

Curavi, quâcum pretium Simonici istius

Caudicis solverit, domumq; emptum adduxerit.

P. Ha, ha, he! Quid autem risisti? P. Id quod dixti modò.

G. Profectò addidi id verbum rectè. P. Imò aptissumè :

Quippè nil potuit magis. Jam verò cum sicce res

Habet, Gelota, palàm ut facias suadeo.

G. Oh, id intenderam licèt non dixeras.

P. Et simul ac Davus istunc : intellexti quid velim.

G. Istunc caudicem, scilicet. P. Istunc ipsum ; habes ;

Domum attulerit, ut mox exhibeas omnibus.

G. Mecum statueram id quoque. P. O tuum lepidum caput!

Ut omnia, quæ meditaris, votis respondent meis!

Nam hîc tua natura certè cum nostrâ convenit,

Quatenus ambo molesti esse ineptis operam damus.

G. Certè ego hîc semper navo operam, & sedulò :

Sed nunc rectà eo domum visum an redeat Davos.

P. Ita velim ; & si omnia ex animo evenerint,

Ut facias me scientem. G. Omnia, ut gesta sint,

Scies. P. Herclè hic Gelota jocularis est homo,

Et ad nostram mentem quasi comparatus. Ut

Voluptati est illi, dum Simonem modò

Lusus faciat, molestiûsq; enecet!

Lites non minu', quàm Gelotæ, sunt animo mihi,

Quîq; promoveam in majus has, meditor indies ;

Ac ubi Scintillam video, ventilando excito

Ignem. Sed videon' Simonem cum servo? Et is

Certè est. Adibo eos, ut audiam quid monet

Senex Parmenonem. Si hanc rem agit, ut reor

Agit, abundè subfannem delusum senem,

Qui serò nimis malo quærit remedium.

Actus II. Scena III

SIMO, PARMENO, PHILERIS.

S. Non video aliam mei expediendi rationem, Parmeno.
Pa. Et herclè scita est : Nam si ità feceris, haud invenerit ampliùs

Iste machinator mali quid posthac tibi convitiabitur.

S. Tam novi istum carcerem istuc facturum, quàm me vivere, Omnibúsq; affecturum contumeliis, nisi hoc providero.

Ph. Pol rem ipsam agunt. **Pa.** *Istuc, here, est sapere, ipso in ortu, mala*

Opprimere. **Ph.** Sed serò sapit, qui post malum acceptum sapit.

S. Sed non datur mora, Parmeno, quin continuò abeas; homo

Iste Gelota nôsti quî componitur. **Pa.** Malarum artium

Certè fati' peritus. **S.** Nam prætereà comminiscitur nihil.

Ph. Et herclè istunc eum esse quem suspicamini, mox reor,

Reperietis. **S.** Accipe hoc argentum, ac artifici solvito

Operis pretium. Sed festines: Audin'? **Pa.** Audio. **S.** At citò.

Pa. Oh! quid istuc te monere opus est, quasi nunc mea res minùs

Agatur, quàm tua. **Ph.** Festina lentè: Haud tantâ, opinor, opu'st

Festinatione: Nam Davos, credo istòc te negotio

Jam diu liberavit. **S.** Dii faxint hoc procedat bené.

Sed tun' ibi eras. **Phileris?** Haud satis te videram. **Ph.** Credo. Sed

Quænam sunt istæc quæ modò questus es de aliquo, nescio quo?

S. Audistin' autem? **Ph.** Omnia. **S.** O istunc pravom Gelotam!

Ph. Quid est cedó?

S. Ut taceam quæ olim fecit; quot nuperrimè contumelias

Mihi ingessit? **Ph.** Ain' autem tibi Gelotam? Quapropter?

S. Rogas?

D 2

Mala

Mala mens, malus animus, quem posthac ego si sensero,—
 Sed quid opu' sit verbis? Ph. Homo jam putat me nescire rem,
 Quàm jocularis sit, ignorans ut mihi placet! S. Quid, Phileri,
 ais?

Ph. Injurius, inquam, est qui hoc tibi fecerit. S. Naturæ vitia
 Iniquus iste, tanquam nostra, objicit. Ph. Ea verò, ut corrigas,
 In tua non sit potestate. S. Sed si in aliis quid carpsit
 Ignavus. Statim certè in istis fecerim periculum.

Ph. Phy, quasi non satis nos intelleximus quantus quantus, Si-
 mo, es

In omnibus, promptus ingenio, versatus in literis.

S. Istic verò si vel ausus esset quid mihi objicere stipes.

Ph. Homo jam semet pinxit insciens: Nam quis est magi' sti-
 pes?

Rectè; si istic tibi, Simo, certè ostendisses qualis fies.

S. Imò herclè didicisset quid sit doctos irritarier.

Ph. Audi, si non Stipes, Caudex, Truncus, se etiam doctum vo-
 cat.

S. Illéne autem, ut mecum faciat periculum in literis?

Nil potis sit minùs: Hic ignavom istunc ultrò provoco.

Ph. Meliùs nôrit tuum ingenium, quàm ut tecum istic certet,
 S. mo.

S. Nonne iniquum est igitur istæc illum mihi vitio dare,
 Quæ non nostra sunt, sed Naturæ vitia? Ph. Quid fieri potest
 Magis iniquum? Nam, *aliena nobis nunquam objici solent.*

*Ista sola videtur mihi justa esse reprehensio,
 Propria quæ spectat crimina.*

S. Id autem sceleratus ignoravit volens, nè omnia sua
 A me essent reprehensa. Sed eundum est mihi domum, ut
 quomodo.

Res gesta sit à Parmenone sciam. Ph. Abis autem, Simo?

S. Sic opu' sit, ut mecum res nunc habet, Phileri; Vale.

Ph. Abiit

Silicer-

Silicernium. Pol omnium Senum, nullum stultum magis
 Vidi, quam hic est Senex : Proprias laudes asinus ebuccinat.
 Innuit ingenii aciem, quantúmque valeat sapientiâ.
 Cui cùm ego : Promptus es ingenio, versatus in literis :
 Statim ille : Istic si mihi quid iste ignavus objecerit !
 Ac si dixisset, Stultissimus est Gelota : Ego sum doctissimus ;
 Cùm ad hunc tamen nullo modo est comparandus. Hic reverâ
 Ingenio præstat, & literas novit : Ille autem contrâ Senex
 Totus est ignorantia. Vah, quàm dignus est qui stipiti,
 Caudici, Trunco assimuletur ! Sed nunc, Gelota ubi fiet,
 Quæram, ut illi Simonis convitia, dicam ; quibus hodiè
 Eum affecit. Et eccum eum opportunè cum Davo. Adibo eos.

Actus II. Scena IV.

GELOTA, DAVUS, PHILERIS.

G. Ego certè pro hodiernâ industriâ benefaxo tibi, Dave.
 Sed quomodò res à te gesta sit, expone. D. Totum au-
 dies

A principio. Imprimis. G. Siste paulisper : Eccum Philerin :
 In ipso tempore venit obviam. O quem maximè omnium
 Nunc velim, salve. P. Salve, Gelota : Sed quid tenet Davus
 In manibus ? Cedo. G. Viden' S monem ? P. Et simillimum
 est per Deos.

O *Ligneum Caput* ! Unum noveris, alterum noveris,
 Adeò ad amussim in utroque sunt singula convenientia :
 Sed quâ Davus impetravit à Cormocopo, id ut vendat ? Cedo ;
 Nam quantum intelligo iste homo nil facere statuebat minùs.

G. Id verò dicturus erat Davus. Jam, dic, Dave.

D. Dicam. Pòst nostram plateam transeo accelerans,

Illamque ;

Illámq; occipio ingredi, quæ foro est proxuma,
 Ibi offendo multos: Cùm tandem inter cæteros,
 Obviàm venit Geta, (Antiphonis servus est)
 Quicum à pueritia mî fuit familiaritas :
 Salve, inquit, Dave : Quò tu ? Dico illi. Dein homo
 Ridere, & memorare tuum lepidum factum, here.
 G. Audiítne autem ? D. An audiit rogas ? Ait
 Se vidísse factum ! Nam tunc forsan temporis,
 Cùm tu Simonem lusisti, erat ille apud forum.
 G. Perge. D. Pòst mihi innuit hominis iracundiam.
 G. Hominis ? Cujus ? D. Cormocopi. C. Quapropter ? P. Id
 Nam rectè interrogásti. D. Se sibi irascier,
 Inquit, quòd istoc unquam **LIGNEUM CAPUT**,
 Advorsâ adeò arte expolitum, infelicitèr
 Apertâ Officinâ exhibuerit ; discordia
 Undè tanta concitetur : Et adhuc magis
 Timere, nè Simo hic in contemptum veniat.
 Ph. Simo ut in contemptum veniat ! Id verò aliquid erit novi,
 Qui dudùm famæ jacturam fecerit ? G. Id aliquid, nihil est.
 Si nihil ultrà malè habet hominem, istunc timorem dempsero.
 D. Prætereà verò nihil. G. Tu verò hoc age.
 D. Sic faciam. Postremò ; nè hominem iratum adeam,
 Monet, nè, quod expecto, nequaquam assequar ;
 Innuens porrò, illi esse uxorem, quæ perditè
 Amat pecuniam, quam dum comparat modò,
 Nihil pensi habeat, quodcúnq; fecerit :
 Hanc si seorsim aggrediar, nil negotii
 Fore, quin pretio voti compos evasero.
 C. Scitè herclè admonuit. P. Imò potius callidé.
 D. Quid multa ? Continuò domum Lignarii
 Peto. G. Domí ne iste homo ? D. Istuc dicturus fui. P. Præ-
 sentia
 Ejus maximè advorsa erit tuis cœptis, Dave. D. Ità : Sed sine
 Per-

Perveniam, quò volo. Simul ac ingredior
Forum, quò habitat Artifex; circumspicio omnia;
Nè iste illíc alicubi delitescens forsitan,
De improvisò me viderit. Nusquam est homo.
Tandem foribus adpropinquans suspensò gradu,
Adsto, aures admoveo, animam comprimo;
Ut si fortè intrò est, audiam loquentem; ibi
Nullus est. Pòst in Officinam, si quid agit,
Oculos injicio; ibi est. G. Advorsé. P. Id ità verò quidém.
Quid tu tunc cedo? D. Ego me protinùs in angiportum, qui
propter est,

Conjicio; ibi videns, ut, si aliquò exierit homo,
Ego uxorem continuò adeam. Quid opus est
Verbis? Exit. Ego illicò ad fores. Pulto. Mox
Visum venit Pythias. Rogo, an hera intus est?
Ait. Intrò me ducit. Adeo Chrysophilam.
Ostendo paucis quid mihi secum rei est.

Annuít mulier. Convenitur illicò
De pretio. Hoc læta tradit. Ego lætus fero.
G. Pol benè factum. P. Imò quidem nunquam vidi antè quid
meliús.

G. Nunc, Dave, aufer id domum, ut cùm opus erit allato, in
promptu fiet.

D. Faciam, ut jubes, here? G. Nunc cogito, Phileri, quæ copia
Risûs mihi erit in posterum, qui istunc Simonem quoties lubet,
Usq; ad mortem derideam miserum. Ph. Id enim si objiceris,
Proferens in medium, enecâris hominem proculdubio.

G. Faciam in posterum ut nunquam dorsum tumidum vel in-
nuerit mihi.

P. Oh! Ferè oblitus eram. G. Quid est, obsecro?

Ph. Hominem conveniebam hodiè, qui nunquam quid cessa-
verit

Coram me, se dignas, téq; indignas, dicere contumelias.

Innuít

Innuìt mihi suam prudentiam, tuam autem ignorantiam.

At, stultus ut est, non intelligit quàm planè prodiderit

Suam plusquam ignorantiam, dum proprium

Occinerit meritum. G. Res est, ut dicis, Phileri.

Unicuique proprio in ore laus vilis fiet.

Non mirum verò duco istunc ità facere,

Qui nihil sapit præter ignorantiam.

P. Ego interea laudo hominem nihilo minùs,

Quàm ipsemet se, sapientiam prædicans suam.

G. Istuc tu quidem scitissumè; sic enim

Detegere solent docti insciorum ineptias.

P. Et satìs protulit suas in propatulò.

G. Nec mirum; nam planissumè delirat senex.

Hujusmodi sunt homines, quos de industriâ

Irrideo, doq; operam illos illudere.

P. Pol nemo quàm Simo istâc operâ dignu'st magis.

Actus III. Scena I.

CHRY SOPHILA, PYTHIAS.

C Quid autem agendum putas, Pythia? P. Men' rogas,
Hera? Si adeò iratum eum narras, quid fiet

Agendum, prorsus nescio. C. Me miseram! Scio

Statim ille aderit, cui quid ego respondeam,

Planè nil habeo. P. Nil habes? C. Nil prorsus. P. At

Aliquid commentandum est. C. Quid id, mea Pythia?

Dic fodes, claré. P. Agenda est heic ignorantia.

C. Atqui istuc non potest. P. Cedò, quid ità non, hera?

C. Quia interminatus est mihi nè hoc facerem.

P. Duras partes narras. C. Sic quidem censeo.

Quàm

Quàm multa me sordidæ avaritiæ incusaverit!
Nam dixerit me impulsam spe pecuniæ
Hunc vendidisse. Dein me illi advorsarier,
Et ejus imperata, iis dum nihil obsequar,
Nullo prorsus in loco habere, objecerit.
Quid insimulavero? Vincet conscientia.
P. At te temeritas. C. Oh! Istuc nihil audiet.
Ecquæ mulierum me nunc fiet miserior?
Ecquæ inconsultior, quæ tot imprudentiâ
Mihi conscivi mala? Quàm me nunc facti pudet!
Ut horresco, mariti motum animum cogitans!
Cujus iram commerui, cùm hanc conflavi sciens.
Nonnè multò meliùs recusâssem semel
Quæstum, quàm tot advorsa conscivissem mihi?
P. *Lucrum negligere in loco, sæpè est commodum.*
Sed bono animo es, hera; novum consilium struo.
C. Ecquid spei reliquom esse putas, obsecro?
P. Certè multum: Nam video rationem optumam
Quâ heri iram lenieris. C. Respiro. Cedo quid est,
Mea Pythia, quod meditaris? P. Dicam. Quando herus
Occæperit incusare te de vendito
Stipite; dicito te adortum esse ex insidiis Davom,
Velle mutatâ. Nam non vetuit alii, reor,
Venum iri, annè? C. Nulli præter Davo, Gelotæ
Servo. P. Optumè habet, nil porrò periculi est.
Hoc enim persuasum habeas, hera, si feceris
Ità ut moneo, nunquam unum verbum istic hodiè
Tecum commutabit. C. Quod si non crediderit?
P. Me evocato: Intus ero in promptu. C. At potiùs mane.
P. Consultius fuerit si ego introiero,
Nè si venerit, & viderit nos heic simul,
Hoc agere nos suspicabitur. C. Et pol admones
Scitè. Fac ut dicis.

Quanto plus mî hodiè hæc sapit, quàm egomet mihi!
Sed videon' virum meum huc properantem? Et ipse est.
Me miserum! Iratus est; ut horresco, intuens!

Actus III. Scena II.

CORMOCOPUS, CHRYSOPHILA, PYTHIAS.

C. Ubi istæc scelus est, quæ me perdidit, quæ nostrum imperium nihil

Manet: Sed mitto imperium; quæ utilitati nil consulit?
At quasi datâ operâ nostræ Artis emolumentis it obviam,
Et quantum quit, futurum abscindit lucrum. Consultrix
proba!

Ch. Si modò nunc evasero, nunquam quid timebo in posterum:

C. Hoc est ingenium mulierum scilicet!

Ut quæ ante pedes sunt, videant, nil futuris provideant.

Ch. Imò quidem fatendum est temerè fecisse te, Chrysophila.

C. Novi etiam ejus avaritiam, non inscitiam modò,

Quâ abrepta, nil non faciet quæstûs gratiâ.

Ch. Certè scibam hunc me incusaturum avaritiæ.

C. Pessimam hanc passionem! Quæ aded cæcârit mortalium

Mentes! Quæq; omnibus vitiis latam fenestram aperiat!

Sed ubi istanc quæram, in quam hanc iram, dum recens est,
evomam?

Et eccam herclè mulierem, in ipso tempore!

Ch. Me videt: Quid faciam? C. Oh! Salve, bona mulier.

Ch. Quid istuc autem est, mi Vir? C. Quasi hic Vir fiet

Aliquis, aut hunc tu hominem putâsti, & non

Stipitem. Ch. Quid ità, obsecro, mi Vir? C. Quasi nescias

Autem. Ch. Quî sciam, nisi dixeris? C. Optuma venditrix!

Ch.

Ch. Oh, scio. C. Scis autem impudens, nec quidquam piget?

Ch. Quin audi, obsecro, mi homo. Ch. Egon' autem ut audiam?

Quid audiam? Ch. Quodcunq; feci, feci insciens.

C. Dare verba etiam studes? Nonnè jussi ego

Te apertis verbis? Sed quid stultus jussa mea

Memoro? Quasi his tu quid obsequaris uspiam.

Nonne viri dignitas? Nonne (quod carius

Est sibi) nominis decus, quod hinc pessum dari

Planè vidisti, nonne hoc te quidquam moverit?

Sed ut hæc missa faciam: Nonnè utilitas tua

Denique, quam venaris unicam, te suaferit

Hôc turpi & inhonesto lucro ut abstineas?

Num vides, quàm fecisti omnibus his contraria?

Ch. Quin tu si potis sis ut audias, nunquam horum quidpiam,

Quæ hodiè reprehendis, ad me ullatenu' pertinere inveneris.

C. Hæc non ad te? Ad quem tunc cedo? Ch. Istic Davos
(Dii eum perduint

Cum suis dolis & astutiâ) me technis adortus est,

Et infidiosè circumvenit nil suspicantem mali.

C. Nempè sciens & lubens circumventa es. Ch. Ah, tace sis,
obsecro.

Non verò ità est. C. Quî credam tibi? Quem testem habes?

Ch. Me felicem! Quòd non deest hodiè testis mihi.

Heus, Pythia, Pythia. P. Quis est qui me nominat?

Ch. Hem, ad me, Pythia. P. Hera est. Salve, hera: Ec-
quid velis?

Sed tunc etiam eras, here? C. Eram. Ch. Utrum, Davos,

Pythia, me hodiè aggressu'st dolis? Dic sodes.

P. O istunc scelestum! Quàm dignu'st ut omnibus

Pereat modis! C. Quid autem fecit? P. Rogas?

Ausus est furcifer fallaciis utier,

Et dolosè agere cum herâ. C. Ain' tu? Quî cedò?

P. Quî? Præstigiator vestem mutat, atq; se
 Voltum induit alium: Sicq; dissimilis sui
 Heram adoritur, atq; insciam quis sit, decipit.
 C. O istunc omnium. Ch. Nunc mihi detur fides?
 C. Vox verò prodiderit. P. Quid putas, here,
 Quin istanc carcer dissimularit quoque.
 Ch. Certè ego non volens erravi, quæ tot in dolos
 Incideram insciens. C. Tàm novi hoc Gelotæ
 Esse commentum pravom, quàm me vivere.
 At adibo hominem actutum, ut hanc injuriam
 Cùm eo exoptulem. Et ignavom istunc, si prendero
 Servom; vah, quibus à me vapulabit modis!
 Ch. Hei mihi! Abiit ille. Quid nunc manet, Pythia,
 Quin iste nostras fallacias detexerit,
 Et ego perpetuò periero? P. Quin istuic malo
 Citò providendum est mihi. Ch. Quid consulis?
 P. Conveniendus est Davos, qui exorandu'st mihi.
 Ch. Quid exorabis autem? P. Ut si noster forsitan
 Convenerit eum, quæ nos pro veris dedimus,
 Istic pro factis nullus denegaverit,
 Sic res erit salva nobis. Ch. Mea Pythia,
 Istâc, tu, vel nullâ, me servabis hodiè
 Ratione: Sed matura istoc consilium,
 Ne meus præveniat, & ego prorsus nulla sim.
 P. Nîl moror, quin maturem quantum possiem.

Actus III. Scena III.

CHRYSOPHILA.

Quàm inter spem metúmque nunc pendeo dubia!
 Si Pythia impetrârit hoc à Davo protinùs,
 (Quod Dii faxint, precor) in portu navigo:
 Sin minùs, tempestates orientur novæ,
 Méq; maritus novi criminis egerit ream;
 Quòd hoc cum feci, factum dissimulaverim.
 Eheu! Quàm nunc tota de hâc re displiceo mihi!
 Nonne multò meliùs istòc abstinuissem
 Quæstu, unde concitârim tantum mihi odii?
Ecce turpe lucram, ut jurè malè vertitur!
 Videon' autem quem læsi! Perii, si hîc viderit.

Actus III. Scena IV.

SIMO, PARMENO.

S. Ain' autem, Parmeno? Dii vetent malum. P. Atqui fecit,
 here;

Ac, ut improbus ille jactat ad tuum æternum dedecus.

S. Et istuc etiam jactat scelus? ô tempora! ô mores! *Vitia*
Grassantur hodiè impunè; nec Virtuti invenitur locus.

P. In istòc certè adultum est vitium, hæc qui comminiscitur
 mala.

S. In istòc? Ingenium pravom! Prava mens! Prava omnia!

P. Aliàs nunquam certè de Virtute tam meritum benè

Studeret

Studeret nequam famâ suâ exuere. S. An hoc autem sinant Leges? P. Non, arbitror sinant. Quid agis, & non istunc protinus

In jus vocas? S. Hæc quippe enim certè insignis est injuria.

P. Imò quidem, sentiret malarum machinator artium Leges inscriptas esse in Tabulis, quæ coerceant malos.

S. Certè haud sinam impunè habeat hoc facinus. P. Nunc te laudo, here.

Sciret scelestus qui vir fies. S. Scibit herclé. Nunc Parmeno, Audi quid te in hæc re facere velim. Accuratè isthunc hodiè Gelotam, quid agat, observa; & quid pravus captat consiliû; Nè de improvviso me opprimat, cùm quid machinatur nesciam. Istunc etiam furciferum Davom, qui herum vincit suis Technis, & adjuvat iniquis consiliis, quid ille, adnota. Investiga, scrutare omnia.

P. Intelligo. S. Hoc age confestim, & audin'? Ad me, ut habeant,

Omnia. P. Scio. S. Studeo, & quantum in me est conor obviam ire

Istius nefarii insidiis, si quâ ratione possiem Istas detegere, & famâ illæsus evadere; sed laterem lavo: Eccè enim de novo me technis oppressit! Nunquam potest Certè nostra res in peiori esse loco, quàm nunc est. Publicè Irrideri summum duxi, quod fieri alicui posset, malum: Hoc verò multò erit gravius: Nam forsan aliquo modo Ferri potuit prius, cùm solummodo factum est semel, Idq; finitum spatio brevi: Sed hoc quî ferri potest? Cotidiè prolatus erit stipes, positus in medio; Et, quoties istic Carnufex me in plateis offenderit, Semper hoc habebit quod in utramq; aurem mihi ogganniat. Malum animadvertendum! Quid agam, aut quo me vortam, nescio:

Hem! Siccinè compararier quempiam mortalium,

Alieno

Alieno dolore ut gaudeat ? Ut datâ operâ etiam
 Esse molestus studeat, afficiundo quantum quit opprobriis ?
 Alibi fortassean lucri aliquid proponi potest,
 Quod ut assequatur, impellatur quis ad faciendum malum :
 Hic verò nè istiusmodi spes apparet ; nisi alterius
 Dedecu' sit lucrum. *Vide quanta sit quorundam hominum ma-*
lignitas,

Qui afficiunt alios malo, sibi licet attulerint nil boni.

Sed quid moror hîc, & non continuò quæram ubi sit artifex
 Iste probus, à quo injuriam mihi factam ostendam ? Nam nisi
 Istunc vendiderat ille, hoc nunquam, scio, evenisset malum.
 Et eccum opportunè hominem ! Adibo eum.

Actus III. Scena V.

CORMOCOPUS, SIMO.

QUàm miserè defessu' sum,
 Dum ludo operam his querundis : Nam nèq; Gelota, nec
 Davos uspiam est.

Sed quem video ? Simon' est ? Et is est. Perii herclé. S. Quid
 ais,

Bone vir ? Salve, bone vir ! C. Novimus omnes, te incusare
 nos

Hodiè, Simo, & me maxumè. S. Nam certè mali es caput.

C. Ah ! Simo, Simo, utinam me melius nōris, & quantis cru-
 cior

Doloribus de hoc indigno Gelotæ factō. S. Quasi tu
 Non adjutor eras illi in hoc factō. C. Ah ! Tace, quæso, Simo,
 Et mitte iracundiam. S. Egon' ut tacebo autem, & in bonam
 Partem contumelias has accipiam ? Non erat satis

Arte

Arte malâ lignum hoc modo expolire ; at etiam vendundum' est ?
Hocine factum debuit ? C. Nunc homo iratus non audiet.

S. Quid audiam ? Itâne idoneus, obsecro, videor tam pravis
modis

Qui à vobis irridear, & tantis afficiar opprobriis ?

C. Non aspice ad me Simo, ac si quid hîc in me erat crimi-
nis,

Aut quasi ego comminiscarer hoc, quod factum est, opprobrii.

S. Ad quem tunc obsecro, si non ad te ? C. Non rectè judicas,
Simo ; nam certè longè aliter erga te affectus sum, &
tuâ

De famâ magi' sollicitus. S. Utinam, Cormocope, vera istæc
fient,

Et non omnes vestrum mutuas operas in hâc re detis.

C. Si ego vivo & homo sum, non sum ex eorum consiliis,
tibi

Has qui faciunt contumelias ; sed advorsor sedulô.

S. Cur vendidisti igitur ? C. Ibi enim est tuus error. Istic
Davos,

In malam abeat crucem cum suis fallaciis, — S. Quid fecit ?

C. Rogitas ? Ille, ut est ingenium hominis doctum nimis

Præstigiis utendis, uxorem nihil suspicantem doli,

Veste mutatâ aggreditur, idque, quod tu quereris, technis facit.

S. Dî perduint te, Gelota, cum tuis consiliis. C. Nam

Credo ab istoc instructus est. S. Sed ubi tu fuisti interim,

Quòd non his occurristi insidiis ? C. Forsan hodiè mihi opus
est

Convenire quendam vicinum, quicum est quid negotii :

Intereà nebulo (nam observat, ego quando exeam foràs)

Aggressus est ignaram mulierem. S. *En ! Quam vigilēs sunt*
mali

In inopinantes struendis dolis ! C. Vides nunc, Simo,

Hoc quod factum est, nec impulsu, nec operâ factum esse meâ.

S. Vi-

S. Video, & gaudeo, Cormocope, te ex istorum consilio
Non esse, nec istis cum improbis consentire ullatenus.

C. Certè nunquam cessavi hodiè uxorem incusare nimix
Incuriæ, quæ non meliùs in nequam servom inspexerit.

S. Imò nunc satis perspecta est tua erga me benevolentia,
Cormocope, qui tuum commodum famæ postponis meæ.
Nunc ergo hortor, ut in hâc re me adjutes, ut facis, atq; videas
Quid isti scelerati agunt, & quid simul captant consili.

C. Hunc diu moveo lapidem. S. Benè, ita me Dî ament, fa-
cis, & tibi

Maximam habeo gratiam. Sed nunc eundum est, ut quid
denuò

Agit Parmeno sciam. C. Et ego, prout tempus diei est, ne-
cessè habeo

Meam Officinam repetere,
Ut peragam quod operis infecti reliquerim.

Actus III. Scena VI.

P Y T H I A S, D A V U S.

P. Quàm advorsa in hâc investigatione omnia cesserint mihi,
Quæ nusquam hodiè hunc invenerim ! Primò rectà do-
mum peto,

Ubi vivit homo. Pulto fores. Rogo an domi est ? Non est.
Illicò

Unam plateam, quæ ad dextram est, transeo ; item ad fini-
stram, alteram.

Nullum video Davom. Dein propero ad forum : Ibi multos
habeo

Obviam. Rogo an servum vident ? Negant. Huc revorsa
sum,

F

Nec

Nec hîc video tamen. Porro nunc redeo domum, ut dicam
heræ

Eum nusquam esse. D. Sed quid taceo, & non revoco eam?
Pythia!

P. Isné autem ædepol est, quem quæro? Salve, Dave. Per
tempus mihi

Te offers. D. Men' vis? P. Te verò maxumè, Dave: Nam
nobis tuâ

Certè hodiè opu'st industriâ. D. Quin tu paucis dic, quid
velis.

P. Ità faciam. Nôsti, Dave, te emisse de nobis *Ligneum*
Caput. D. Novi probé. P. Quod cùm desiderabas maxumè,
Impetrâsti cum facilitate, eò quod erat animo tibi.

D. Memoriâ teneo. P. At nunc vide, quàm nobis cessit istæc
malè

Venditio. Pòst, mox redit domum maritus; objurgat heram
Super hâc re, exclamans stultissimè ab ea factum, multaq;
Prætereà, quæ nunc non est narrandi locus.

Ego autem priùs admonueram heram, ut si hoc eum commo-
tum daret,

Fingeret causas, quibus sedaret: Ut diceret scilicet,
Te mutatâ veste se adortum esse ex dolis; sicq; rem
Impetrâsse, se nesciente quis es. Quid verbis opus est?

Dicit. Iram sedat. Nunc, quod te velim facere, hoc est:
Ille, si

Te convenerit, ut tu benè simules rem; nec si tibi
Minitârit verbera propter tuas fallacias, uti
Tu quid timeas. D. Oh! Ejus me nil perterrefaciant minæ.
Si hoc est quod timetis modò, vos hoc timore libero.

Sed quid aliud vis, quin abeam, Pythia? P. Nil aliud nisi
Id, mi Dave, ut præstes fortitèr. D. Pol præstabo strenuè.

Actus IV. Scena I.

SIMO, PARMENO.

S. Audin', Scirte? Si rediit domum Parmeno, me hîc præstolari eum

Dicito. Quid stas? Festina, vola.

Miror, ità me Dii ament, ita comparatum esse quempiam Mortalium, prorsus ut iniquom faciundo operam duit!

Et ut tantum lætitiæ capiat ex alienis malis!

Hîc tamen iste occupatus est totus, & exercetur sedulô.

Audio ex vicinis enim non cessare eum molirier

Graviora in me, quàm contumeliosè fecit prius.

O omnium rerum, malitiæ unius præter, satietas!

Nonnè usq; in timore fui, ex quo pravus rem impetravit dolis,

Quid fecerit; quid ulterius cogitârit facinoris?

Sed eccum Parmenonem! Ille ut sese habent narrabit omnia.

P. Unquàmne aliquis vidit quid iniquiùs compararier?

Quàm dignus istic est improbus, qui malis pereat modis

Cum suâ pravâ mente! S. Me miserum! Quid commotus est

Servus? P. Nunquam finem faciet comminiscendi dolos?

S. Quid mali est, miror! P. Si nunc modò mihi daretur ille improbus,

Quàm omnibus, ut maxumè dignus est, malè multarem modis!

S. Sed quid cesso, & non voco eum? Parmeno, Parmeno inquam; quò abis?

P. Estné autem quem quærito?

S. Quænam sunt istæc, quæ tu tecum commotus adedò, obsecro?

P. Rogas? S. Imò stultus sum, fateor, id rogare cùm noverim

Gelotam. P. Iste carcer in te adhuc intendit malum. S. Nil
novi

Facit : Nam scelestus dum sit, perstat esse similis sui.

Sed quid ulterius nefarius comminiscitur mali,

Cedo ? P. Sese effert de eo, quod in te fecit nuperrimè,

Here : Quòdque nunc habet, quo semper in posterum tibi

Injiciat scrupulum, id verò secum seriò triumphat magis.

S. O istunc omnium ! Non unquam pigebit sui sceleris ?

Semper sic perget esse malus ? Vides hæc summe Juppiter,

Et pateris tamen ? Itane grassabitur impune flagitium ?

P. Pol iniquom est, here : Sed nondum dixi, tibi quid pravissi-
mus

Statuit hod.è facere. S. An autem facere potest quid am-
plius ?

P. Certè ille faciet : Nam proferre foràs *Ligneum Caput*

Decrevit, téque adoriri, ut ludos faciat publicé.

Quapropter suadeo te, here, mox ut domum te conseras ;

Nè offendit te in hoc loco, & quod animum induxit, fecerit.

S. Et aptè suades. Sic faciam : Sed heu ! Me miserum ! Pro-
dit homo,

Et in ipso me articulo opprimit. Eccum quoque iniquom Da-
vom !

Actus IV. Scena II.

GELOTA, PHILERIS, DAVUS, SIMO,
PARMENO.

G. Tu, Phileri, istunc serva locum, & ex occulto nè pro-
dito.

Risus copiam abundè tibi fecero. Ph. Certè hoc in angulo,
Simonem

Simonem dum eluseris, joci satis feram. G. Hem, Dave, simul ac

Innuero, profer. D. Scio. G. En! Si non homo horret præsentiam

Nostram. D. Continuò adorire illum, here, nè se subduxerit. G. Simo, Simo, quò exornas fugam?

S. Egon' autem ut te fugiam, omnium! G. Credo, nisi te vide-ram:

Sed quomodo vales sodes? Nonné optumè de te meritum sum Propter beneficia, quæ nupèr contuli in te plurima?

S. Ultrò etiam derisum venit improbus? Pa. O facinus indignum, here!

Ph. Pol res lepidè gesta! G. Siccinè autem flocci feceris Tantos honores, quibus te summo studio cumulavcrim, Ingratissimè? S. At pergit carcer verbis molestus esse?

Ph. Si non homo totus sudat, me eneca. G. Malè multo hominem:

Nam ædepol perquam excandescit. Verùm age, dic mihi, Simo; nonne

Cormocopus politus est Artifex? Ph. Ha, ha, he. Pa. At tu non taces,

Homo malè feriate, hero indignas ingerens contumelias?

S. Imò quidem, nisi prorsus erat ad omnem sensum perditus, Ibi saltèm tacuerit, ubi aliàs vitia prodiderit sua.

Pa. Rectè ædepol, here. G. An verum loquendo quisquam vitia

Prodiderit sua? Nonné enim ille Vir ingeniosus est Artifex?

Ph. Rectè id interrogatum erat, scitè abludens ab illius

Mente. S. Quid nunc velim, lubens ignorat improbus. Pa. Suâ

Quippè refert id nescire, quod, si fateatur, sibi

Dedecori fiet. G. Quid ait impudens? S. Quis, dic *Gibbose* Vir,

Impudens

Impudens est? Nunc intelligis? D. Nunc certè, vel nunquam Herus innuerit. G. Ehem! Dave! D. Id certè expectabam diu.

G. Viden' quidpiam, Simo, quod non satis placet? Quid homo tacet?

Ph. Aspice voltum ejus! Quàm permutatur subitò? G. Eho! huc statim,

Populares! Pa. Hei mihi! Vereor nunc actum est de heri famâ!

G. Judicate, Populares, utrum horum sit ipse Simo?

Ph. Næ, vereor nunc emoriar ridendo. O festivum tuum caput,

Gelota! S. Quid autem rideris? Ille delirat homo.

Missum facite fatuum. G. Judicate, inquam, an non sunt in omnibus

Ambo pares. S. Pergitis autem auscultari dementi, qui non Apud se est? Nè credite. G. Quid mî autem credunt? Res ipsa indicat.

Ph. Res jocularis hæc mecastor! S. At, si ità perrexeris facere, Dicam impingam tibi grandem. Dixi, Gelota. Pa. Laudo te, here:

Vir es. G. At in jus te vocabo propter dicta opprobria.

Dixi, Simo. D. Rectè, here: Nam dixit te insanire. S. Non-
nè enim

Insanit? Sed si non ego te, furcifer. D. Quòd gesto tuum *Ligneum Caput* in manibus, id est quod irasceris, Simo?

G. Certè id est quod mordet eum, nam prætereà succenset nihil.

S. Ausus est etiam vilis Servus me istunc in modum ludere?

Sed si non te verberibus usq; ad necem, Nebulo. D. Tunè Alieno autem ut Servo quidquam feceris istiusmodi?

G. Imò sine tangat te vel digito. S. Ecce qualis herus, Talis servus! Usq; adeò uterq; consentiunt in malis.

Pa. Sed quid non abeamus here; nam nil prorsus agimus cum improbis

Ligi-

Litiganteis, quin magis facta est turba. S. Imò ludibrio sumus

Aliis, dum, cum hominibus insanis, insanire operam damus.

G. Abeas quò dignus es cum tuo *Ligneo Capite*, homo

Ridicule. Nunc certè de te sumpsi pœnas plusquàm volo.

Heus, Phileri, prodi tandem. Ph. O lepidum tuum caput, Gelota!

G. Annè fefelli te hodiè risum pollicens? Ph. Imò ædepol,

Nunquam vidi his oculis rem gestam magis jocularitèr.

G. Audistin' omnia? Ph. Omnia; & dum risum tenere non quitu' sum,

Ferè, ubi lateo, prodo. G. Certè sæpè cupieram priùs hunc diem

Videre, cùm Simonem ridendum duim populariter.

Ph. Et nunc ecastor abundè fecisti? Nam, credo, nunc habet Populus quod semper posthac ad aurem obganniat.

D. Sed quid ego tandem cum hoc, here? G. Velim rursus auferas domum.

Et, audin'? Ut si opus fuerit posthac, cures, ut facis,

Id semper in promptu fiet. D. Id verò faciam, & sedulò.

G. Simon' autem exit rursus? Herclè ludificarer de novo,

Si per tempus licuit. Ph. Hodiè certè lusisti fatis.

Actus IV. Scena III.

SIMO, PARMENO.

S. Quid autem agam, Parmeno? P. Id quod dudum dixti te facturum.

S. Quid istuc est? P. In jus ut vocas istunc scelestum. S. Certè Nemo prætereà hominum tot convitia sibi ingeri inultè

Ferret.

Ferret. P. Caveas hoc nè tu facias, here: Nè, dum miti,
 Et facili nimis esse animo studeas, & tibi consultum ibis
 Pessumè, & Legibus, quas nihil magi' labefactârît quàm
 Permissio scelerum. S. Verùm enim verò nunquam decrevi
 Sic facere; sed continuò in jus rapere: Nam præterea, quod
 Mihi malè consulam, aliis quoq; maxumè injurius sim,
 Istæc si missa faciam, nec curabo pœnis plectantur.
Ut enim est ingenium facinorosorum hominum, si
Quid eis forsàn sua vitia indulseris, nec quamprimum
Ieris obviam; sibi paulò post peccandi potestatem
Liberiorem fecerint, moxq; indiscriminatim istæc
Passim in plures admiserint ex concessâ impunitate,
Quæ tibi soli modò dum ingesserint. Sed, ecce per tempus
 Cormocopus venit obviam! Præstolabor eum. P. Verum tu
 Cave de istoc homine, here. S. Quid ita? P. Nescis adhuc
 eum esse
 Istorum ex numero, qui student has tibi facere contumelias?
 S. Istic enim est tuus error: Nam heri hunc conveniebam,
 Nec quidquam inveniebam ad eum pertinere. P. Gaudeo
 serio,
 Ita me Dî ament, iluc audiens: Sed, quid est iratus?
 S. Nescio quid est.

Actus IV. Scena IV.

CORMOCOPUS, SIMO, PARMENO.

C. Certè istunc Carcerem malè multabo; has manus,
 Si vivo nunquam hodiè effugiet. O utinam, dum re-
 cens
 Hæc est ira, istunc uspiam loci offenderem, his cæderem
 Usq;

Usq; ad necem. S. Intelligis quid ait, Parmeno ? P. Nihil.

S. Tantundem ego. P. Verbera minatur alicui

Loris. S. Sed nos transiit: Eum revocabo. Quem cedò

Quæris, Cormocope ? Aut quò properas ? Dic sodes.

C. Oh ! Tunè verò ibi eras, Simo ? Salve. Tunè etiam, Parmeno ?

S. Quid iratus es, vel quid cum istis loris cedò ?

C. Certè quodcunq; facio hodiè, Simo, tui

Gratiâ facio : Nam ex vicinis meis audio

Istos improbos quid doli instruxisse de novo

Hodie, adhuc te afficientes contumeliis.

Sed istunc Davom, si invenero ; vah ! Quibus scelus

A me vapulabit modis ! S. Quòd curæ est tibi,

Cormocope, nostra res, & quòd sic affectu' sis,

Magnam habeo gratiam : Certè quod attinet

Ad istos malevolos homines, nomini

Notas inurere, quantum penes eos erat,

Operam dabant hodiè totis viribus.

P. Nam nunquam isti quid mittebant quod transfiret in dedecus.

C. Non clam me sunt istorum ingenia, quàm comparantur mala.

Iste iniquus servus dudùm ostendit quantum technis possiet.

Sed certè nunc continuò eum quæram, ut propter vasritiam, de eo

Sumam supplicium : Nam non minùs mihi dolet, quàm tibi, Simo,

Istoc nostrum esse infortunium, ut aliquo modo

Ad nos spectet hoc malum. S. Non est quod tibi

Succenseam, Cormocope : Nam quod factum est, scio

Id à te factum esse invicè prorsus & insciè.

C. Id verum ædepol dicis, & propterea te amo,

Quòd non quid succenses mihi : *Nam sic nempe nos*

*Mortales naturâ comparati sumus;
 Ut si ab altero accepimus quid incommodi,
 Id licet suâ sponte minimè fecit ; tamen,
 Nescio quomodo, eum odio solemus insequi.*
*S. Invitò veruntamen quod quis fecit, reor
 Extra noxam esse ; ideòq; culpâ libero.*
*C. Rectè facis. Sed nimi' moror verba faciens.
 Illiò quæram ubi sit ille sceleratus Davos,
 Ut in eum hanc iram, dum recens est, evomam.*
S. Nam certè dignu'st, qui à te vapulet largiter.
*P. Nunc video, here, Cormocopum adversari improbis
 Istorum consiliis, tuòq; de bono
 Sollicitum esse. S. Id tibi dixi prius. P. Ita :
 Vixdum tamen credideram. Pol honestum admodum
 Ostendit ingenium : Nam quæ nunc tuâ
 Gratiâ facit, videtur minimè suo
 Prospicere interim commodo : Cùm, ut nunc se habent
 Tempora : Non qui probè studet satisfacere
 Honesto, sed qui nôrit astutè invicem
 Simulare & dissimulare, lucrum facit.*
*S. Ita sunt tempora ; meâ sententiâ tamen,
 Ille qui benè facit, lucrifacit maxumè.*

Actus IV. Scena V.

P Y T H I A S, D A V U S.

P Herclè vereor, nè, si adoriatur eum de improvviso, minis
 . Perterrefaciat, & verum extorqueat. Quærundus est ubi
 Siet, ut de heri irâ præmonitum habeam ; & per tempus eccum
 eum !

D. Dii tibi malè faxint, Simo, cujus *Ligneum*

Caput

Caput per tantam longitudinem viæ

Cogor portare. Quàm grave humeris est onus!

P. Quid autem portat humeris Davos? Estne autem caudex
istic,

Quem de nobis emit? Et istic ædepol est,

Dii boni! Quò portat hunc? Næ, si nunc herus

Hunc cum istòc offenderit, ut iratus est

Vehementer, pugnos in ventrem continuò ingesserit.

D. Sed quem audio loquentem? Pythian' est? Mea Pythia,

Salve. P. Salve, Dave: Sed quid tu cum istoc tam palàm
cedò?

Pol eâ nunc te quærebam causâ, ut certiorem de heri

Irâ facerem, & ut hodiè de temet maxumè

Caveas ab eo: Nam te fursùm deorsùm per totum oppidum

Quærit irâ incensus; & minatur, si te comprehenderit,

Te pessumis multaturum modis. D. Mîne autem, ut alieno

Servo istòc faciat modo? Quapropter? P. Audiit

Simonem à vobis hodiè rursus malè affectum iri, quod fert

Pessumè: Idcirco moneo ut continuò te domum conferas,

Nè, si te cum istòc nunc viderit, quod minatur, fecerit.

D. Egon' autem ut istunc fugiam? P. Suadeo:

Nam haud sati' tutum hîc tibi periculum facere.

Sed, me miseram! Dum Sermones cædimus,

Iste de quo loquimur, venit. Projice,

Te extemplò in hunc proximum angiportum, Dave.

D. Apagesis, inepta: Quid timida es? Men' illius

Abiget hinc præsèntia? P. Adeóne fortis es?

Vereor, istæc fortitudo nè in nervum erumpat deniq;

D. Oh! Nescis qui vir sim. P. Certè opus est maxumè nunc,
te virum

Agas: Sed vidit nos. Audin' nunc jam? Apud eum

Objurgo te. D. Potin' sis tu, ut taceas? Scio.

P. Enimverò *verbum sapienti sat est.*

Actus IV. Scena VI.

CORMOCOPUS, PYTHIAS, DAVUS.

C Ibíne autem es? At si non nunc, scelerate, te
Pro tuis verbis & factis—P. Adeon' tamen

Nos delusas oportuit? Itáne, improbe,
Etiam scelus, nobis factum debuit?

C. Certè faciam sciat quòd non debuit.

Quomodo vales, bone vir Dave? P. Nunc quasi de improvísò
ad eum

Respice. D. Quid? Alter etiam objurgatum venit?

P. Oh, here, tu ibi es? Ita me Dî ament, optumè est.

Nunc habes eum. C. Imò quidem video. D. Quid vides?

C. Nunc intelligis, omnium? D. Hui, hoi! P. Pol strenuè
Agis, here: Plura imponas ei verbera.

D. Tantúmne vestrum est imperium, Cormocope,
In servos alienos, ut in eos hoc modo debacchemini?

C. Tantáne autem, furcifer, est vostra libertas in alios heros
Ut in eos absentes illudere nihil vereamini?

P. Rectè tu, here: Tu, carcer, cave.

D. At si non hæc omnia ad nostrum, me eneca.

C. Ad vostrum, scelus? P. Quasi quis vostrum adeò timet.

C. Imò herclè, utinam is quoq; improbus nunc adsiet!

D. Quid faceres? C. His loris illi terga cæderem.

P. Id enim pro suis contumeliis meretur maxumè.

D. Loris autem tu liberum? Etiam Dominum? Satis

Pro imperio, Vir grandiloque. At—C. Quid at, pessume?

Tu aulus es, verbero, adhuc verbum commutare mecum? D.

Ego

Te-

Tecum? Quis enim tu es, obsecro? P. Sic interrogas herum, impudens?

Mastigia? C. At statuam capite in terram propter impudentiam.

P. Væ mihi! Dum cum servo certavit, detexit sub pallio

Caudicem. Næ nunc vereor aliquo cruciatu exquisierit

Per illum; nósque, si fateatur Davos,

Perpetuò pereamus. Submonendu'st de fugâ.

C. O Juppiter! Istunc haud sati' videram priùs.

Depone istunc, depone, inquam, quod est meum.

D. Tuum autem? C. Quippè nonne affecutus es dolis,

Nebulo? D. Pergin' verò sævire hoc modo, & plagis de novo

Ferire. P. Ehem! Dave, fuge, fuge.

Viriliter agis, here; malè multato improbum.

C. At fugis, scelerate; verùm nunquam sic hodiè effugeris.

P. Move te ociùs, here; nè salvus è manibus tuis

Evaferit. Illâc tu eum protinùs, insequar

Ego hâc; deprenderimus istunc forsitan

Nebulonem. C. Siste dum, Pythia, nil agis;

Fugit enim eminùs. P. Video, & gaudeo seriò,

Ita me Dî ament, quòd timore sim procul.

C. Quid ais? P. Admodum, inquam, dolet, sic se fugâ

Istunc eripuisse. C. Id & me herclè quidem. Pol tamen

Admodum placet, me tot eum ultum esse modis.

P. Quippe plagis latera affecisti largiter.

C. Imò quidem, credo, id dedi quapropter mei,

Hujúsq; diei semper posthac meminerit.

Actus IV. Scena VII.

D A V U S.

POL ægrè post me pedes traho, tam defessu' sum
 Curfitando, istius manus ut effugiam.
 Iniquus homo nunquam quidquam cessat latera
 Nostra loris flagellans; impingendo mihi
 Colaphos quoque, totum caput fecit tuber.
 Nunquam autem hanc injuriam sibi inultam feret.
 Aliquod comminiscar mali, quod redduim.
 Sed haud satis tutum est hîc in plateis nimis
 Commorari, nè rursus iste in me inciderit.
 At at, eccam viri uxorem! Nolo me hîc videat.
 Intra has fores me projiciam illicò, ac lubens.

Actus IV. Scena VIII.

C H R Y S O P H I L A, P Y T H I A S.

C. Miror nondum adhuc rediisse Pythiam! Mora
 Tanta mihi timorem injicit, nè non omnia
 Pro votis illi successerint; nè Davom
 Nusquam gentium invenerit: Aut si illa eum
 Invenerit, quod volt, impetrare nequeat.
P. Certè novi heram jam dudum expectare me,
 Et totam esse in timoribus de meâ morâ.
 Nunc cùm omnia pro lubitu cesserunt mihi,
 Domum continuò me conferam, ut hæc duim

Illi gaudia, & curis, quibus angitur, eximam.
Et eccam eam ante ostium! C. Videon' autem eam,
Quam velim? Et certè ipsa est, & videtur mihi
Hilaris. Obviam tibi conabor, mea salus!
Salve, Pythia: Dic; quonam sunt in loco res meæ?
P. Certè industriâ providi in tuto ut fient.
C. Ain', mea servatrix, etiam anima mea?
Agedum; dic quomodò res gesta est à te, obsecro?
P. Ita faciam. Postquam abs te abieram Davom
Quæsitum; primò propero continuò ad domum
Gelotæ. Accedo ad ostium. Pulto. Rogo an domi
Davos est. Negant esse. Discedo illicò.
Dein fursùm, deorsùm cursitans, quæro is ubinam est.
Ad dextram ac sinistram plateas transeo.
Nusquam adhuc apparet Davos. C. Narras, Pythia,
Infelicem investigationem. Ubinam cedò
Invenisti tandem Servom? P. Id nunc audies.
Ut statuo domum revortere, cùm nusquam loci
Hunc video, mox audio quempiam meum
Nomen nominantem. Resisto ut videam quis est.
C. Quis est? An Davos? P. Is ipse. C. Pol istuc oppidò.
P. Gaudeo, videns. C. Credo: Sed doces quid facto opu'st?
P. Certè id ego, & statim. C. Verum annuit tamen? P. Op-
pidò.
C. Pol si non nunc te plus oculis his, mea Pythia,
Hodiernam tuam propter industriam.
P. Veruntamen, hera, nondum dimidium tenes.
C. Ecquid est amplius? P. Certè plurima: Nam dum ego,
Cum ancillâ quâdam, quâcum est mihi familiaritas,
Sermones cædens commoror diutiùs,
Intereà fòrs fama est, rursu' Gelotam cum Davo
Ludos fecisse Simonem, foràs caudice
Prolato; & nostrum, re auditâ commotum admodùm

Indignatione, Servom quæsitum ire, uti
De eo supplicium sumat propter facinora :
Hæc simul atq; audio, nè de improvîso eum
Noster adoriatur verens, & verberum
Minis perterrefaciens, exculpat ex eo
Verum, me in pedes, quantum queam consero,
Ut herum prævortam, & admoneam Davom
De ejus adventu. Quid multa? Haud quid progressa sum,
Quàm video hunc contendentem domum cum caudice.
C. Cum caudice autem? P. Ita: Nam modo dum luserant
Cum istòc Simonem, necdum contulerat domum
Davos. C. Intellego. P. Quid opu'st verbis? Eum
Convenio: Quid velim secum, paucis doceo;
Hortor ut nil dimoveat eum de suâ
Sententiâ, aut promissis quò steterit minus,
Efficiat. Haud commonefaciundi feceram
Finem, cùm venit herus commotus admodum.
C. Nonne quid suspicatus est vos simul videns?
P. Oh, istuc minimè, hera: Nam rem dissimulo optumè,
Objurgandi speciem scitè præ me ferens,
Et de industriâ verbis iratis increpans
Servom, istoc præsentem. C. Ecastor scitissimum
Narras consilium! P. Venit. Objurgat: Verberat.
C. An animadvertit caudicem? P. Id dictura eram:
Mox dum certant simul, herus istunc sub pallio
(Ibi enim ut ponat servus suaferam) detegit.
C. Nonne Davom? P. Imò quidem multâsset pessumè,
Nî de fugâ submonuissem. C. Et capeffit fugam?
P. Serò nimî, acceptis plagis: Capeffit tamen.
C. Gaudeo; &, spero, nil porrò suboluerit
Maritus. P. Quî potest enim, cùm servus, dolos
Nostro objiciente, inficiabatur nihil
Istorum omnium, quorum incusavit palam?

C. Imò

C. Imò quidem fateor me curâ ac ope

Tuâ, mea Pythia, hodiè liberarier

Futurarum Viri litium ac odii metu.

P. Ergo, quod res salva tandem est nobis, hera,

Euntes intrò lætemur. C. Quippe sic decet.

Actus V. Scena I.

PAMPHILUS, SIMO.

P. Dic hero, Drome, me non posse hodiè convenire eum, cùm
aliàs

Negotium me vocat. Audin'?

Eo hodiè ut inter vicinos conciliem amorem: Nam audio

Simonem cum Gelotâ lites habere implacabiles

Propter aliquam nuper acceptam ab eo contumeliam:

S. Non diutiùs feram quin actutùm, quod statui priùs,

Nunc dabo operam ut factum fiet. Injuriam

Non injuriâ, sed jure à me propulero.

P. Misit mododum Dromum cognatus Demipho

Me invitatum, ut secum hodiè agam Dionysia:

Sed ut excusatum me habeat rogavi, uti

Hanc rem, quæ majoris est momenti, exequar.

Nam semper induxi animum, nostræ aptissimè

Convenire naturæ amorem, nec esse quid

Præstantius, ideóq; nil magi' molior

Quotidiè, quàm, ut, quod huic advorsatur maxumè,

Inter litiganteis odium dirimam.

S. Sed quis hic loquitur? P. Oh, Simo, tu autem ibi es?

Teipsum quærebam. S. At non nunc colloquendi datur

Mora, Pamphile. P. Mane paulisper, obsecro: Novi tuum

H

Mor-

Morbum, Simo, & quid est quod te adeò dolore afficit.

S. At mox hunc dolorem jura mihi adempserint.

P. Quid autem facis? S. Rogas? In jus improbum continuò voco.

P. Ah, Simo, Simo, non vides quàm nunc tibi malè consulis.

S. Quî istuc cedò? Tantam ego perferam injuriam?

Insigne hoc flagitium impunè iste habuerit?

At si sic per iniquissimi opprobria,

In contemptum hominum magis atq; magis indies

Venire me patiar, tunc rectè quis dixerit mihi,

Ah, Simo, Simo, non vides quàm nunc tibi malè consulis?

P. Tandem reprime iracundiam, & ad te redi.

S. Repressi; redii; & aliquid quod æquom est possiem

Audire. Attamen tantæne ferendæ sunt contumeliæ?

Hæc tam insignia opprobria mittere me suades, Pamphile?

P. Ego verò herclè suadeo. S. Tamen, cùm me improbus

De industriâ lusus fecit in medio foro,

Concurrente etiam populo derisit palam?

P. Tamen. Homini, Simo, morem gestum oportuit.

S. Morem istuic gestum autem? P. Sic, credo, feceris consultius.

S. Istuic convitianti nè mutire adeò auderem scilicet.

P. Ah, Simo, ad aliorum ingenia nescis dum te componere?

Nec scis mortales quàm naturâ comparati sumus

Dis pares; & quàm studia quisq; sequitur contraria?

S. An propterea vitia indulgenda sunt malis?

P. Non: Sed diversa ingenia sunt dissimiliter

Tractanda tamen. Hoc modo omnes feceris tuos:

Nam non par pari referendo alteri,

Cùm forsitan sibi ingeritur quid mali,

Quis optumè sibi consulit: At scitè magis,

Qui malefacta repensat clementiâ, facit.

Hâc ratione inimicos in amicos verteris.

S. Unus-

*S. Unusquisq; dum vorsatur ipse extra malum,
Istôc alii affecto consilium duit,*

Et, quod meliùs factu, facilè docuerit ;

At si hic esses, Pamphile, aliter censeas.

P. Age, age ut lubet, Simo : Verùm hoc tibi persuadeas,

Quodcunq; nunc dico, tuo consulens bono

Dico. S. Certè non sum ille ingratissimus ego,

Qui tibi non habeam magnam gratiam, Pamphile,

Pro tantâ benevolentîâ ; nec ille tamen

Inhumanus adeò, qui non amicitiam

Cupiam : Vereor autem ut hæc redintegrarier

Possit, vel redintegrata, ut diu maneat

Inter nos, cùm Gelota ingenio hoc componitur.

P. Istæc verò ego dabo operam sedulò ut firma sit ;

Et gaudeo, ita me Dî benè ament, te tandem

Ita affectum esse ut velis redire in gratiam.

S. Certè, Pamphile, si putârem istunc amiciùs

Facere incepturum, & futura opprobria

Missurum, omnibu' quîs affecit contumeliis,

Maximæ sint licet, lubenter ignoscerem.

Tam facilè habeo injuriarum obliviscier !

P. Ædepol multùm laudandus es cum istâc tuâ

Lenitate, Simo : Continuò ergo abs te eo

Quæsitum Gelotam ubi sit, ut deducam eum

A suâ, quâ est, sententiâ, & amicum duim.

Actus V. Scena II.

SIMO.

*N*Unquam quisquam suas rationes ita scitas noverit,
Quin aliquid semper ab alio, quod meliùs, didicerit ;

H 2

Idq;

Idq; quod statuerat, instructus fuerit ut repudiat.

Hoc mihi nunc evenit: Nam nihil mecum decrêram magis,
Quàm in jus continuò ire propter hæc ingesta mihi convitia:
Sed herclè prudenter ab hoc admonitus, meliorem videar
Initurus rationem, si de jure meo paululum.

Concessero, & patientiùs illius mores pertulero.

Nam fac me posse per leges istunc multare, ut possiem,

Et satis accipere ab illo pœnæ, odium non diremero.

Hoc magis arserit, dum posthac mihi graviter magi' succenseat.

Age, age, experiar quid efficere potest animi lenitas,

Utrum res hoc modo mecum feliciùs successerit:

Certè enim multos videre est, quîs voluptati est admodum,

Si advertant te rigidum esse, facere quod molestum fiet;

Sin morem gesseris, desinunt advorsarier tibi.

Forsan hâc ratione, qui priùs istunc ad hæc faciunda mî,

Ex natura malè morigera irritaverim, (cùm viderit

Mî molestum esse quod facit) amicum ex lenitate redduim.

Actus V. Scena III.

GELOTA, PAMPHILUS, DAVUS.

G. Jam certè novi te non scire me, & mentem meam,
Pamphile, qui sic me incusas. **P.** Quid ipse incusëm?
Res ipsa indicat.

G. Næ procul erras tamen: Nam non sic naturâ comparatu'
sum,

Ut animo mihi sint litigationes, vel ut has volens

Persequar, sed si quando fit tamen ut advortam quempiam,

Qui dignu' sit risu, nullu' inficior, votis est ut rideam.

P. Apage sis cum istis dictis & factis, & redi ad seria.

Si ergo, Gelota, te ut familiarem admonere mihi liceat,
Dico etiam atq; etiam, te non fecisse quod vicinum decet.

G. Si leve quid alium ridere, peccare est, peccavi, fateor;
Pœnitet: Hoc scito tamen, Pamphile, si morem gesserit
Vel paululum, & non continuò in iram & verba eruperit,
Graviter adeò objurgans, nunquam hoc modo in eum illuserim.

P. Ut planè dicam quod censeam, Gelota, ambo estis pariter
Culpandi: Tu, qui illum studeas exponere ludibrio,

Ille, qui non meliùs se ad ingenium comparârit tuum:
Veruntamen, cùm quod factum est insectum fieri nequit,

Quid ambo facitis, quin continuò redeatis in gratiam?

G. Certè modò ille hoc volt, ego nihil fecero lubentiùs;

P. Ille verò benè erga te jam affectus est impulsu meo,
Nec quid succenset quod fecisti, tu modò si in posterum
Amicus esse perrexeris. G. Mihi crede, si ita affectus est,

Operam dabo, ut nunquam se nostræ amicitiae pœniteat.

P. Nunc, ita me Dî ament, te meritò amo, Gelota, quòd
Hoc cùm flagito à te, impetrem cum gratia. G. Nil renuo
Animo obsequi hæc dum rogas: Nam certè æqua sunt quæ po-
stulas.

P. Mittamus ergo aliquem accersitum Simonem. G. Sic velim
Faciamus. Ehodum! Dave, adesdum. D. Expecto quid ve-
lis, here.

G. I rectà ad domum Simonis. D. Hem! Ad Simonis! G. Jam
tu putas

Inter nos esse lites. D. Nonne sunt enim? G. Non sunt, Dave.

D. Pol quòd sublatae sunt gaudeo audiens. G. Credo: Sed tu
protinus

Adito eum, & dic me cum Pamphilo intrò eum opperirier.

D. Nihil faciam æquè lubens.

G. Intrò eamus, Pamphile, expectantes dum venit. P. I præ,
sequar.

Hunc lapidem diu moveo, & nunc spero res confecta est, quam
volo.

Actus

Actus V. Scena IV.

CHRY SOPHILA, PYTHIAS.

C. Ædepol næ gaudeo Simonem istôc esse animo ut velit
cum eo

Redire in gratiam. **P.** Certè lites eorum nullo modo
Nobis fuerint utiles, sed maxumè advorsæ rei,

Quam celatam velimus ; nè tantis altercationibus,
In lucem tandem aliquo modo eruatur. **C.** Id ipsum ego

Cogitabam : Nam ut est ingenium Servorum nimis
Inconstans & mutabile, quis scit an Davos, si forsitan
Noster in eum rursus inciderit, te coram licèt, Pythia,
Tunc audacter egit, absente te, rem timidus prodiderit.

P. Certè quod dicis, hera, semper maxumus mihi fuit timor.

C. Nunc possum securo esse animo, cùm res cessit tam prosperè.

P. Nam non aliquid timoris subesse potest ampliùs,
Quandoquidem noster non posthac unquam minabitur Davo.

C. Ita est : Sed quis à nobis egreditur foras ? **P.** Herus est.

Actus V. Scena V.

CORMOCOPUS, CHRY SOPHILA,
PYTHIAS.

C. Hic Pamphilus, ita me Dî ament, bonus est vir, adeò se-
dulò

Dat operam jurgiis his dirimendis. Nimia est penuria
Hujus generis hominum, aliàs non tot cotidie audire esset

Lites

Lites inter altercantis, nedum tot inimicitias graves.

Ch. Hoc agit. P. Ita : Miror admodum ex quo tam citò hoc audiit.

Co. Video hanc inter eos futuram pacem multimodis fore Utilem mihi : Nam prætereà quòd Simo nunquam ampliùs Quid succensebit mihi : Nostra ars etiam promovebitur In majus per ejus amicitiam, undè redundârit commodum. Licèt (ità mihi faxit summus Juppiter) non nunc tam gaudeo

Nostri lucri gratiâ, quàm quod Simo opprobria fugerit.

Ch. Sed quid cesso eum alloqui ? Mi Vir ! Co. Estne uxor autem mea ?

Videon' etiam Pythiam ? Ch. Non clam nos est, quid nunc tu lætus es.

P. Nam certè de eadem re nos etiam lætamur seriò.

Co. Audivistis autem ? Ch. Et factum gaudemus. P. Quippè valdè oppidò est.

Co. Admodum : Sed nunc eo ut de hoc quod feliciter contigit,

Videam : Nam Gelotam etiam, non Simonem solummodò, Suasu Pamphili, amicitiam percupere tandem audio.

Hæc amicitia, ut integretur, quantum possim operam dabo.

Ch. Sic, mi Vir, facias velim. P. Nunc certè, hera, in portu navigas.

Actus V. Scena VI.

CRITO, PHILERIS, PARMENO.

C. Hæc in plateâ illos habitare audio,
Aliquid affinitatis autem intercedere

Inter

Inter eos, negatur uno ore ab omnibus.

Ph. Herclè nunquam putabam illos in gratiam
Redituros, cò acres lites intererant.

C. Miror admodùm tamen eos prolapiam

Nescire suam, & quàm genere sunt proxumi :

Sed quem perconter, video. Salve : Nostin' cedò

Consobrinos Simonem & Gelotam ? Haud procul hinc

Habitant. Pa. Quid autem audio ? Ph. Quidni noverim ?

Sed quid ais ? Consobrinos ? C. Id vero ego aio.

Ph. Quid ais ? C. Id quod audis : Ph. Hoccine pro certo ha-
bes,

Hospes ? C. Pro certo. Pa. Dii boni ! Quàm vellem hoc ita
Esse ! Ph. Nunquam hæc audita est priùs affinitas.

C. Quid ais ? Non sese nôrunt inter se ? Ph. Nihil !

Quoad hoc minús. Sed tuam gentem, hospes, cedò ?

C. Andróm. Hoc est illis quoq; nativum solum.

Pa. Me felicem ! Si non hospes rem verissumam

Narrat : Nam multoties hoc dictum est ab hero.

Ph. Andróm. Et certè hoc sæpiùs audieram priùs.

Sed eorum vitæ rationes, obsecro,

Et causam veniundi Athenas, si noveris.

Pa. Jam, si unquam, rei veritas apparuerit.

C. Hæc quoque, cùm cognatus sum, in promptu est dicere.

Pa. Hem ! Cognatus ! Quàm vellem nunc hujus hospitis

Nomen flagitârit Phileris. Ph. Cognatum ain'

Etiam te ? Tuum nomen amabo dic fodes.

C. Crito. Ph. Crito ? Pa. Is herclè est. O noster omnium !

Ph. Pol optumè spero. Sed tu quod priu' ego, expedi.

C. Id faciam. Hos adhuc parvolos ad hunc locum

Mittendos curârunt Parentes, ad ingenî

Cultum acquirendum : Hîc enim noverant

Omneis liberales Arteis exercerier,

Et univorsum florere Doctrinæ genus.

Quid

Quid multa ? Paulò pòst missi sunt, heu ! Malo
Fato, utriusq; Parentes morbo gravi
Correpti moriuntur ? Necdum Mercator, ii
Cui commissi sunt huc transferendi Pueri,
Huc navem appulerat, quàm is ipse quoq; mortem obiit.
Ph. Ædepol hæc sunt admodùm verisimilia
Omnia, & hinc opinor nata est ignoratio
Sui generis, & affinitatis, quæ inter est.
C. Credo : Nam nautis committuntur postmodùm,
Et quomodo res gesta est ab iis, vel quomodo
Athenas transferuntur, nunquam possumus
A quopiam apud nos Andri discere.
Pa. Herclè, ut volui, discussa est totius rei
Veritas. O fausta dies ! Continuo ad herum
Me rapiam, cui harum rerum felix sim nuncius:
Ph. Pol res ipsa loquitur, & absq; controversiâ
Nonnihil est in hâc narratione hospitis,
Quæ ad amussim propemodùm cum iis convenit,
Quæ accepi priùs ab istis. Uterq; meminerant
Se ab Andro esse, nihil amplius veruntamen
Meminerant, nec qui sunt Parentes, nedum sui
Qui sunt cognati; nisi quod Simo, qui prior est
Natu, cujusdam Critonis, quicum est affinitas,
Nomen memoriâ tenuit. Certè hic hospes is est.
Herclè licet ita naturâ comparatu' sum,
Ut maxumè sint animo lites & jurgia,
Nihilòq; quàm his magis studeam, res tamen
Ut mire contigit ita mihi perplacet,
Ut hæc inter illos duos esse diutiùs
Minimè desiderem : Ast ut quæ amicitia
Inchoata est nunc penitus fiat integra.
Hospes, tuus adventus hodiè faustissimu' est :
Nam forsan conveniunt hodiè isti duo

Ut lites, quas diu habuerunt graves, dirimant.

C. Quid ais? Lites? Ph. Istas quidem, & acerrimas:

Nam, quàm se consobrinos esse, nil scibant minùs,

Hic adventus inexpectata dabit gaudia,

Et plus quàm amicitiam conciliaverit.

C. Id Dii faxint, precor. Sed duc me, obsecro, ad eos.

Ph. Id certè faciam atq; lubens. Hâc sequere me. C. Sequar.

Actus V. Scena VII.

CORMOCOPUS, SIMO, PARMENO.

C. Ain' autem eum mododùm misisse Servom suum domum,
Te accersitum? S. Mododùm. C. Hercle, Simo, vix di-
ci possiet

Quantum gavisus sum vos futuros amicos primò audiens.

S. Credo. Sed quis hic est? Parmenon' est?

P. O Fortuna! O fors Fortuna! Quantis commodis vestrà ope
Meo hero Simoni inopinanti onerâstis hunc diem!

S. Quidnam hic sibi volt? P. Quæ eò erint majora quò spei
essent minùs.

Vixdum credideram ut ulli tot tantâq; simul congruerent bona!

Ut exultat cor præ gaudio, simul! atq; homo Andrum nominat!

Quàm spero tunc quorsum ejus narratio tandem evaserit!

S. Numnam intelligis hic quid narrat, Cormocope? C. Num
tu? S. Nihil.

C. Tantundem ego. P. Sed ubi quæram eum, cui hanc læti-
tiam duim?

Credo apud Gelotam est, necdum scit cognatum esse istunc
tamen.

Istius domum rectà petam. S. Sed nos transit; revocabo eum.

Parmeno, Parmeno, inquam. P. Quis autem meum nomen
nominat? S. Quò

S. Quò nunc intendis cursum, Parmeno? P. Sed isne est quem volo?

Et is ipse est. S. Quid est? P. O tu omnium qui vivunt here!

S. Quid autem est? P. Certè te hodiè nemo est venustatis plenior.

S. Enecas. C. Verùm tu, Parmeno, mitte verba, & res dic quod est.

P. Oh, tune etiam ibi aderas, Cormocope? C. Aderam. Sed cessas tamen?

P. Accipe, hem! Ut plateam hanc modò perambulo, lætus admodum

Vos hodiè inire gratiam, volvensq; adeò amicitiae Commoda, quanti sunt semper facienda, nihil suspicor, Quod postea evenit. S. Quid est? P. Audies. Progressus paululum,

Vicinum Philerin video colloquentem cum quodam hospite. Miror cujas est. Accedo propius. Post terga sto. Statim Ab Andro esse intelligo. S. Ab Andro? P. Ita. Percontatur is sedulo

An Simo & Gelota consobrini vivunt in hac platea?

S. Quid narras? Pol mens mihi videtur quid boni ominarier. Sed perge. P. Hæc audiens, attentius aurem admoveo, Andrios Cùm vos ambos esse scio. Dein pergit hospes exponere Totam rem. Vos huc Athenas ingenii cultus gratia, Commissos Mercatori cuidam, perductos fuisse, ait, Parvolos: Utriusq; autem Parentes, post missi estis, brevi Decessisse è vita: Nec ipsum, quicum in navi vehimini, Huc prius appulisse quàm & is quoq; moritur. Navitis Post estis commissi, qui quomodò rem vestram gesserint, Vel quibus hic Athenas vos tradiderint, nunquam postea Aliquis apud Andrum audierit. S. Euge, Parmeno! Dic age, Sodes.

P. Porro utiq; ait se vestrum esse cognatum. S. Dî vestrum fidem !

S. non magis magisq; adducor in spem ita se habere rem,
Ut maxumè vellem ! P. Quod simul ac audio, expecto illius
Dum porò sciscitârit nomen Phileris : Nam memineram, here,
In ore te persæpè habuisse Critonem quendam, tuum
Cognatum. Quid multa ? Sciscitat. S. Estné autem is, quem
dicis cedò ;

Parmeno ? P. Is ipse. Hujus mirificissimæ rei certior
Ego factus, ad te continuò festino ejus ut sis sciens.

S. O mi Parmeno, egon' pro hoc nuntio quid te donem ? Sed
dic sodes,

Ubi est Crito ? P. Credo Philerin deduxisse eum protinùs
Domum Gelotæ. S. Hem ! Quin ergo rape me. Cessas ?
P. Fecero.

S. O mi Cormocope, vale. C. Vale, Simo. Benè, ita me
Dii ament,

Factum, & gaudeo. Tantam Fortunam de improvviso his
datam !

Dii boni ! *Quanta sæpè nec opinantibus felicitas
Obtingit ! Quanta super omnem spem lætitia & gaudium !*
Nunc quod omnia ex animo evenerunt mihi, & certè video
Hanc amicitiam, ex hoc quod contigit, perpetuam in posterum
Inter eos fore, non timeo nè quis mihi posthac succenseat,
Id quod arte exculpfi, nec, quod feci insciens, vitio duit.

Actus V. Scena VIII.

GELOTA, CRITO, PHILERIS, PAMPHILUS,
SIMO, PARMENO.

G. Nil mirum est, Crito, si quàm propinqua interfuit affi-
nitas

Nescimus, cùm missi sumus tam parvoli, cùmq; accidit

Tam repentina ejus mors, cujus curæ committimur.

Sed dic tamen, cognate, quid te traxit Athenas cedò?

C. Vestri videndi, Gelota, desiderium maximum,

Si fortè vivos offenderem, & haud frustra me tulisse huc pedem

Lætor. G. Pol honestum ostendis ingenium atq; amicissimum.

Ecquid Parentes morientes reliquerint patrimonii?

C. Imò certè ad utrumq; vestrum larga venit hæreditas.

Ph. Papæ! Tantané ut de improvviso aliquibus dentur com-
moda?

Pam. Vide nunc, Gelota, quàm sæpè rerum eventus spem vi-
cerint.

G. Video, Pamphile, & mihi crede, ubi sum, præ gaudio, ne-
scio.

Sed quisnam hic est cum Parmenone? Estné Simo? Et is ip-
sus est.

S. Salve hodiè plurimùm, Gelota. G. Salvos sis, charissime
Consobrine. Et tu etiam, Parmeno, salve. Numquid tamen
Audistin', Simo, quid nobis hodierno die contigit?

S. Certè: Non me clam est quantum nec opinantibus gaudi-
um,

Et quanta commoditas accessit. Sed ubi est Crito? G. Ec-
cum eum!

Præstò

Præstò est. S. Et hercle istanc hominis faciem recordarier
Visus sum mihi. Oh! Crito, cognate semper dilectissime,
Quamplurimum salve: Ut lætor præter spem te Athenis vi-
dens!

C. Mihi certè lætitia ingens est, vos qui salvos invenerim:
Nam nè dudùm defuncti sitis vitâ, nil verebar magis.

Pam. *Maximum est gaudium quod præter expectationem venit.*

S. Sed quid agitur Andri, Crito? Omnia istic satin' benè?

C. Omnia. Sed vixdum res hic Athenis hoc in loco fitas
Offenderam, cùm (quod audienti dolebat admodùm)
Nuperrimè inter vos fuisse acres lites acceperam.

S. Non pol mirum, cùm hæc prorsus ignota est nobis affinitas.

G. Sæpè inter consanguineos litigatur, inter alios magis.

S. Et certè dum ignota est hæc cognatio, alieni sumus.

C. Spero tamen vos hodiè amicissimos omnium fore,
Cùm nunc quinam estis, scitis. S. Sicce fuit decretum facere,
Hoc licèt non nôramus, Crito: Nunc quod scimus, erit multò
magis.

Ædepol Fortuna videtur in nobis hodierno die

Totas vires ostendisse, quæ tot simul attulit bona:

Quæ eodem tempore, quo inimicitias è medio abstulit,
Amorem firmissimum posuit, dum nos cognatos dedit.

O mi Gelota, quàm nihil eorum succenseo nunc tibi,

Quæ fecisti: Verùm omnia attribuo potius moribus

Tuis (qui sicce naturâ comparatus es) quàm odio.

G. Hercle, consobrine, quòd nunc sic affectus es, gratiam

Tibi habeo maxumam, quòdquæ feci in te, jure oprumo

Quæ pejorem in partem rapere poteris, hæc facilè ignoscis
mihi.

Pam. Verè est amici ignoscere, quæ factæ sunt, injuriis:

Licèt (ità me Dii benè ament) ego arbitror te, Gelota, plùs,

Quod fecisti, fecisse hilaritatis & joci gratiâ,

(Ut jocularis es compositus) quàm contumeliæ.

Ph. Quippè, *ubi nil injuriæ accipitur, ibi non vindictæ est locus.*

G. Certè ego nil injuriæ acceperam; ità nec opprobrium,
Ullatenùs asferre studens hoc feci, sed istàc causâ unicâ,
Ut, qui maxumè mihi est animo, satisfacerem joco:

Licèt fatendum est, me fuisse in istanc partem nimis.

S. Nec me libero culpâ, Gelota: Nam si morem gessissem tibi

Nec verbis iratis adeò increpâssem, à te facillimè

Fuissem assècutus ut tuos misisses ludos & jocos.

Pam. Ambo nunc estis laudandi magnoperè: Tu, Gelota, qui
Agnoveris culpam: Tuque, Simo, qui ignoveris huic tam lu-
bens.

Ecce hodiè, qui sedulitate ac hortatu inchoatus est meo,

Auspicato Critonis adventu integer factus est amor!

S. Ergò cùm tandem ceciderunt ex animo nobis omnia,

Intùs eùntes hunc hilarem sumamus diem. Vos præcedite,

Tu me sequere intrò, Parmeno. Par. Sequar. Ecce! Morta-
libus

Quanta præter spem nonnunquam obtigerint bona! Vos va-
lete, & *Plaudite.*

F I N I S.

E R R A T A.

P. Ag. 7. ver. 1. *pro me, leg. mī.* P. 10. ver. 4. *omittitur, G, ante Quid.* P. 15.
ver. 23. *pro objiceris, leg. objeceris.* P. 19. ver. 11. *pro te, leg. tibi.* P. 23.
ver. 13. *pro querundis, leg. quærundis.* P. 28. ver. 14. *pro te, post suadeo, leg. tibi.*
P. 44. ver. 6. *pro istus, leg. istius.*

The first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the
 fifth of these is the fact that the
 sixth of these is the fact that the
 seventh of these is the fact that the
 eighth of these is the fact that the
 ninth of these is the fact that the
 tenth of these is the fact that the

The first of these is the fact that the
 Government has not yet decided
 whether it will accept the
 offer of the United States
 to purchase the canal zone.
 The second is the fact that
 the United States has not yet
 decided whether it will
 accept the offer of the
 Government to purchase the
 canal zone.

1872

2 1 1 1

178

[Faint, illegible handwritten text at the bottom of the page]

